

T.C.
MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ESERLERİNDE TEMALAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Münevver TOZLU

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Hüseyin GÜFTÂ

HATAY-2010

T.C.
MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ESERLERİNDE TEMALAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Münevver TOZLU

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Hüseyin GÜFTÂ

HATAY-2010

ONAY

MÜNEVVER TOZLU tarafından hazırlanan “**GÜLTEN DAYIOĞLU’NUN ESERLERİNDE TEMALAR**” adlı bu çalışma jüri tarafından lisansüstü öğretim yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği / oyçokluğu ile **TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALINDA YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	İmza
Doç. Dr. Hüseyin GÜFTÂ	
Yard. Doç. Dr. Bülent ARI	
Yard. Doç. Dr. Rıza ÖZTÜRK	

Münevver TOZLU tarafından hazırlanan “**Gülten Dayıoğlu’ nun Eserlerinde Temalar**” adlı tez çalışmasının yukarıda imzaları bulunan jüri üyelerince kabul edildiğini **onaylarım.**

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Çocukların çeşitli bilişsel ve duyuşsal ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olan çocuk edebiyatı, bir yandan bu işlevi yerine getirirken diğer yandan eğiticilik ve öğreticilik amacını üstlenmiştir. Çocuk edebiyatı yazarları da zamanla yazdıkları eserlerin, bir yandan çocuğa hoş vakit geçirtirken, diğer yandan çocuğun eğitimine katkı sağlaması gerektiğini kabul etmişlerdir. Gülten Dayıoğlu eserlerinde bu amacı unutmamış, gerek eserlerde kullandığı dil ve üslûpla, gerekse seçtiği konularla “çocuk edebiyatı yazarı” unvanının hakkını vermiştir.

Bir eserin çocuk edebiyatı alanına uygun olabilmesi için birçok ölçüt bulunmaktadır. Bunların başında kullanılan dilin uygun olması, işlenen temaların çocuğun bilişsel ya da duyuşsal gelişimini desteklemesi ve içerisinde bu gelişimi olumsuz etkileyecek öğeler içermemesi gelir. Eserde işlenen temalar çocuk edebiyatı için önemlidir. Çünkü yazar, işlediği temalar aracılığıyla okuyucuya birtakım mesajlar verir. Gülten Dayıoğlu, yazdığı eserlerle “üç kuşanın yazarı” olma unvanını almış, seçtiği temalar itibarıyla de iyi bir çocuk edebiyatçısı olduğunu göstermiştir.

Bu çalışmaya başlamadan önce temaya dayalı birkaç tez yapıldığını, ancak hiçbir çalışmada herhangi bir yazarın eserlerindeki tüm temaları tespit etme yoluna gidilmediği görülmüştür. Bu araştırma, Gülten Dayıoğlu’nun, çocuk romanlarında hangi temaları işlediğini tespit etmeyi amaçlamıştır.

Bu çalışmanın birinci bölümünde araştırmanın önemi ve amacı hakkında bilgi verilmiş ve çocuk edebiyatının tarihî gelişimi anlatılmıştır. Araştırmanın konusunu teşkil eden çocuk romanlarının yazarı Gülten Dayıoğlu’nun hayatı, edebî kişiliği ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir. Gülten Dayıoğlu’nun aldığı ödüller verilerek, yazarın bu alandaki başarısı gözler önüne serilmiştir. Kavram kargaşasının

önüne geçmek için tema kavramının ne anlama geldiği ve bu çalışmada tema denildiğinde ne anlaşılması gerektiği açıklanmıştır.

İkinci bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması, analizi ve yorumlanması verilerle çalışmanın yöntemi ortaya konmuştur.

Araştırmanın bulgular ve yorumlar kısmını oluşturan üçüncü bölümünde hangi temaların, hangi bakış açısıyla işlendiği yorumlanmış ve tespit edilen unsurlar arasında en çok işlenenler, eserlerden alıntılar yapılarak örneklendirilmiştir. Örneklendirme aşamasında tespit edilen bütün unsurların örneklerine yer verilmemiş, bu örnekler dizin bölümünde eserlerin adı ve temanın işlendiği sayfa numarasıyla verilmiştir. Bu çalışmanın geliştirilmesi ve bundan sonraki araştırmalara kaynaklık etmesi bu yolla sağlanmıştır.

Araştırmanın sonuçları ve önerileri dördüncü bölümde verilmiştir. Elde edilen bulgular ana başlıklar altında toplanarak temalar oluşturulmuş ve dizin bölümü elde edilmiştir.

Bu tezin hazırlanmasına vesile olan Danışman Hocam Doç. Dr. Hüseyin GÜFTÂ'ya teşekkür ederim.

Münevver TOZLU

GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ESERLERİNDE TEMALAR

Münevver TOZLU

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2010

Danışman: Doç. Dr. Hüseyin GÜFTÂ

ÖZET

Gülten Dayioğlu, Türk Çocuk Edebiyatında yer etmiş, adını duyurmuş yazarlar arasındadır. Bu çalışmada Gülten Dayioğlu'nun eserlerinde hangi temaları işlediğinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Gülten Dayioğlu her yaşta insana hitap eden eserler yazmıştır. Bu nedenle yediden yetmişe her yaşta okuyucusu vardır. 2010 yılı itibariyle yazdığı seksen üç eserin yetmiş biri çocuk edebiyatı ürünleri arasında sayılır. Bu da Gülten Dayioğlu'nu çocuk edebiyatı yazarı olarak değerlendirmemizi sağlar.

Bir çocuk edebiyatı yazarı, eserlerini oluştururken işlediği temalara dikkat etmek durumundadır. Çünkü işlenen temalar özellikle çocuk edebiyatı alanında okuyucunun bilişsel ve duyuşsal gelişimine etki etmektedir.

Gülten Dayioğlu'nun eserlerindeki temaları inceleyen bu çalışmanın ilk bölümünde çocuk edebiyatının ne olduğu, dünyada ve ülkemizde nasıl bir gelişim gösterdiği anlatılmıştır. Ardından yazarın hayatı, eserleri ve aldığı ödüller hakkında bilgi verilmiştir. Eser incelemesi yazarın çocuk romanlarıyla sınırlı tutulmuştur. Eserler incelenmiş ve içerdikleri temalar tek tek tespit edilmiştir. İncelemenin sonunda ortaya çıkan unsurlar ana başlıklar altında gruplandırılmıştır. Bu sayede yazarın eserlerinde hangi temalara ağırlık verdiği tespit edilmiştir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER

Gülten Dayioğlu, Tema, Çocuk Edebiyatı, Çocuk Romanı

THE THEMES IN THE WORKS OF GÜLTEN DAYIOĞLU

Münevver TOZLU

Department of Turkish Education, Master Thesis, 2010

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Hüseyin GÜFTÂ

ABSTRACT

Gülten Dayioğlu is one of the famous writers who has been accepted as a creative writer in Turkish Children Literature. In this study, it is aimed to determine which thematic features have been dealt with in her books. Gülten Dayioğlu has written literary works that address to people in all ages. Until 2010, 71 of her 83 literary works are regarded among the products of children literature and this is what makes us regard Gülten DAYIOĞLU as a children literature writer.

Children literature writer has to care about the topics while writing her/his studies. Because, due to the subjects, the reader gets some messages and this contributes to the development of the reader's personality.

In the first part of this study which examines the topics in the literary studies of Gülten Dayioğlu, "what children literature is and how it has developed in our country is examined." And then, information about the life of the writer, her studies and prizes have been considered. The analysis of the study has been limited only with the children novels of the writer. The literary studies have been analyzed and the topics included in these studies have been examined one by one. In the end of the survey, the results have been gathered under the main titles. So, it is determined on which topics the writer has concentrated more. Thus, this study brings to the surface the topics more favored by the authress.

KEY WORDS

Gülten Dayioğlu, Thematic Feature, Children Literature, Children Novel

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	i
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	viii

GİRİŞ	1
--------------	----------

BİRİNCİ BÖLÜM	2
----------------------	----------

1.1. Çocuk Edebiyatı	2
1.2. Çocuk Edebiyatı Tarihi	3
1.3. Dünyada Çocuk Edebiyatının Gelişimi	4
1.3.1. İngiltere	4
1.3.2. Fransa	5
1.3.3. Almanya	6
1.3.4. İskandinav Ülkeleri	7
1.3.5. Sovyetler Birliği (Rusya)	8
1.3.6. Latin Amerika	9
1.3.7. Uzakdoğu	9
1.4. Ülkemizde Çocuk Edebiyatının Gelişimi	10
1.5. Gülten Dayıoğlu	13
1.5.1. Hayatı	13
1.5.2. Edebî Kişiliği	14
1.5.3. Aldığı Ödüller	17

1.5.4.Eserleri	20
1.5.4.1. Yazarın Çocuk Romanları	21
1.5.4.1.1.Toplum Hayatını Konu Alan Romanlar:	21
1.5.4.1.2. Bilim-Kurgu Öğeleri İçeren Romanlar:	23
1.5.4.2. Yazarın Diğer Eserleri	24
1.5.4.2.1. Yetişkin Ve Gençlere Yönelik Eserler	24
1.5.4.2.2. Altı-Dokuz Yaş Kesimi İçin Hazırlanmış, Her Sayfası Resimli Öykü Kitapları	24
1.5.4.2.3.Gezi Kitapları	25
1.5.4.2.4.Dilimize Uyarladığı Yabancı Kitaplar	25
1.5.4.2.5.Yurt Dışında Yayınlanan Eserleri	25
1.5.4.2.6.Yedi-Dokuz Yaş Kesimi İçin Hazırlanmış Eğitsel Öykü Kitapları	26
1.6. Tema	26
1.7. Araştırmanın Önemi	30
1.8. Araştırmanın Amacı	30

İKİNCİ BÖLÜM

31

2. Yöntem	31
2.1.Araştırma Modeli	31
2.2.Evren Ve Örneklem	31
2.3.Verilerin Toplanması	33
2.4.Verilerin Analizi Ve Yorumlanması	33

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

35

3. Bulgular Ve Yorumlar	35
3.1. Doğa Ve Evren	35
3.2. Bilim Ve Teknoloji	39
3.3. Duygular	45
3.4. İnsanlar	54
3.5. Kültür	56
3.5.1. Millî Kültür	57
3.5.2. Yabancı Kültürler	63
3.6. Bilim Kurgu	64
3.7. Din	67
3.8. Toplum Hayatı	68
3.9. İletişim	71
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	74
DİZİN	84
KAYNAKÇA	91

KISALTMALAR

AP:	Akıllı Pireler
BB:	Ben Büyüyünce
Bkz:	Bakınız
DK:	Dört Kardeşiler
DÇO:	Dünya Çocukların Olsa
F:	Fadiş
G:	Ganga
GMB:	Gökyüzündeki Mor Bulutlar
IÇÇ:	Işın Çağı Çocukları
MKG:	Midos Kartalının Gözleri
ÖE:	Ölümsüz Ece
PDE:	Parpat Dağının Esrarı
SS:	Suna'nın Serçeleri
s:	Sayfa
TUK:	Tuna'dan Uçan Kuş
YÖ:	Yurdumu Özledim

GİRİŞ

Çocuk edebiyatı, ülkemizde edebiyat dallarına göre yeni oluşan bir alandır. Konu çocuk olunca bu alanda oluşturulan eserler daha da bir önem kazanır. Bu nedenle bir çocuk edebiyatı yazarı, eserini oluştururken bunun çocukta kişilik gelişimine, dil gelişimine, toplumsal ve ahlakî değerlerin oluşumuna etkisi; çocuğun kültür öğelerini benimsemesine ve evrensel değerleri kazanmasına katkısı olacağını unutmamalıdır. Bu sayılan unsurlar, eserde temalar aracılığıyla verilir. Bu çalışmada Gülten Dayıoğlu'nun eserlerinde hangi temaları işlediği araştırılmıştır.

Edebiyat, insanlığın kendini ifade etmesini sağlayan, kültürün ve toplumsal gelişimin yansıması olan bir sanattır. İnsanlık tarihi kadar eski ve her medeniyetin sahip olduğu bir kültürdür. Söze ve yazıya dayandığından oluşumu insanla beraberdir ve kökleri eskilere dayanır. Geçmişten günümüze dek gelişimini sürdürmüştür.

Günümüzde yazarlar çocuk edebiyatı konusunda hassas davranmaktadırlar. Çocuk edebiyatı eserlerinin çocuğa yönelik, çocuğa özel olması gerektiğini düşünen yazarların sayısı oldukça fazladır. Gülten Dayıoğlu da Türkiye'de bu şekilde düşünen çocuk edebiyatı yazarlarının önde gelen isimlerdendir. Gülten Dayıoğlu, eserlerini çocukları merkeze alarak yazmış, kullandığı dili, üslubunu ona göre biçimlendirmiştir. Bu doğrultuda eserlerinde işlediği temaların da çocuklar için eğitici mesajlar taşıması gerekir. Bu çalışmada Gülten Dayıoğlu'nun eserlerinde hangi temayı ne ölçüde işlediği araştırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. ÇOCUK EDEBİYATI

İçeriği geniş olan edebiyat dallarından biri de çocuk edebiyatıdır. “Çocuk edebiyatı, iki yaştan başlayarak ergenlik dönemine kadar geçen süreçte çocukların hayat tecrübeleri, ilgi, ihtiyaç, gelişim ve algılama düzeylerine uygun olan bütün nitelikli (estetik ve edebî) metinleri kapsar.” (Sınar, 2006: 175). Bu alan oluşturulurken uzmanlar arasında “Çocuklar için ayrı bir edebiyat olmalı mı?” sorusu gündeme gelmiş ve konu hakkında farklı görüşler ileri sürülmüştür. Sefercioğlu’na (1998: 37) göre, bazı düşünürler, çocuğu insandan ayrı bir varlık olarak düşünmenin yanlış olduğunu ileri sürerek yetişkinler için yazılan her eserin çocuklara da okutulabileceğini, dolayısıyla da çocuklara özgü bir edebiyatın gereksiz olduğunu söylerler. Karşı görüşü savunanlar ise çocuğun gelişim özelliğinin gereği olarak yetişkinlerden farklı ihtiyaçlar sergileyeceğini düşündüklerinden, çocuk edebiyatı denilen bir edebiyatın var olması gerektiğine inanırlar. Enginün (1985: 186), çocuk edebiyatı konusunda; “Çocuk edebiyatı, çocukların okunması için yazılmış, derlenmiş veya yayımlanmış olan bütün yayınları içine almaktadır. Aslında çocuklar için müstakil bir “edebiyat” yaratmanın gerekli olduğunu sanmıyorum.” görüşünü savunurken Gökşen (1960: 5), bu konuda “Sözün kısası; edebiyatı hangi anlamıyla alırsanız alınız bir ‘çocuk edebiyatı’ vardır ve var olacaktır.” demiştir.

Uzmanlar arasında görüş ayrılıklarına neden olan bu edebiyatın doğuşu ülkemizde yenidir. Yalçın ve Aytaş’a (2003: 24) göre edebiyat araştırmacıları bütün yeniliklerin başlangıcı saydıkları Tanzimat dönemini, Türkiye’de çocuk edebiyatı gelişiminin de başlangıcı sayarlar. Bu dönemde çocuklara yönelik olarak Batı’dan eserlerin tercüme edildiği görülür. Bu tarihten önce de çocuk kavramı edebiyatımızda yer almış; fakat çocuklara özgü bir edebiyat oluşturmaya yönelik çalışmaların bu dönemde başladığı görülmüştür.

Çocuk edebiyatını iki şekilde sınıflamak mümkündür:

1- Okuyucu olarak sadece çocukların hedef alındığı eserler

2- Bütün insanlığın veya bir milletin malı olan değerli eserlerin çocuklar için yeniden işlenmesi (Enginün, 1985: 186). Bu açıdan bakıldığında edebiyatımızda çocuğa yer vermenin çok eskilere dayandığı görülür. İslamiyet öncesi sözlü ürünlere kadar uzanan çocuk meselesi, günümüzdeki eserlerde de yer alır. Araştırmacılardan Sınar (2006: 175), Türkiye’de çocuk edebiyatının geç ortaya çıktığını; fakat bütün toplumlarda olduğu gibi bizim toplumumuzda da çocuğa önem verildiğini dolayısıyla da her dönemdeki edebî esere çocukla ilgili yansımaların girdiğini söyler. Sözlü ve yazılı eserlere yayılan çocuk meselesi, çocuk edebiyatının konusunu da oluşturur. Ülkemizde bu alanda bilimsel çalışmaların yapılması ise Cumhuriyet sonrasına dayanır. Geleceğimiz olarak görülen çocukları eğitmesi ve ona yer vermesi açısından önemli görülen böyle bir alanda bilimsel çalışmaların azlığı ve uzmanlar arasında hâlâ görüş farklılıklarının olması dikkati çeken bir konudur (Serttaş, 2009: 2).

1.2. Çocuk Edebiyatı Tarihi

Çok eskiden öykü kitapları yokken, halk ozanlarının anlattığı destanlar, cin, peri masalları, yiğitlikleri dillere destan olmuş şövalyelerin, eşkıyaların maceraları, sözde konuşan hayvanların öyküleri dinlenir, bu öyküler anlatıla anlatıla ezberlenirdi. Çocuk edebiyatı batı dünyasında ancak 18. yüzyılın ikinci yarısında bağımsız bir edebiyat kimliği kazandı. 18. yüzyıl başlarında Fransızcaya, 19. yüzyılda İngilizceye çevrilen *Binbir Gece Masalları* da bütünüyle olmasa bile içinden seçilmiş bazı masallarla tüm dünya çocuklarının her dönemde vazgeçmeden okudukları eserler olma özelliğini kazanmıştır. *Alâeddin’in Büyülü Lambası*, *Gemici Sinbad’ın Serüvenleri*, *Ali Baba ve Kırk Haramiler* gibi *Binbir Gece Masalları’ndan* alınıp çeşitli dillere çevrilen ve resimlerle süslenen seçme masallar doğu toplumları kadar batı toplumlarında da benimsenmiş ve yaşamın her alanında etkileri görülmüş örnekler arasındadır. Yine 18. yüzyılın başlarında, bugün çocuk edebiyatı klasikleri

arasına giren birkaç kitap yazıldı. Bunlardan ikisi, Daniel Defoe'nun *Robinson Crusoe* (1719-20) adlı romanı ile Jonathan Swift'in *Güliver'in Gezileri*'dir. Bu eserler son derece ilginç ve heyecan verici oldukları için hâlâ okunur. Oysa ikisi de özellikle çocuklar için yazılmamıştır. *Güliver'in Gezileri* zamanın düşünce ve âdetlerinin saçmalığını göstermek amacını güder. Çünkü 18. yüzyılın ortalarına gelinceye kadar çocuklar büyüklerin küçük bir modeli sayılır, yetişmeleri için özel bir çaba gösterilmezdi. John Locke ve Jean Jacques Rousseau gibi Aydınlanma Çağı düşünürlerinin öne sürdüğü tezler, Sanayi Devrimi'nden sonra orta sınıfların güç kazanması ve kadınların eşit haklar mücadelesi gibi bir dizi tarihsel olay sonucu, çocuklar büyüklerden değişik varlıklar olarak algılanmaya başlanır. Çocuk edebiyatının gelişmesi de çocuğun kendine özgü bir varlık olarak kabulünden sonra gerçekleşir ve William Blake, Lewis Carroll, Louisa May Alcott, Mark Twain, Carlo Collodi, Hans Christian Andersen gibi yetenekli yazarların katkılarıyla güçlenir. Günümüzde ise çocuğun kitap yapraklarını karıştırmaya başladığı ilk aylardan, 14-15 yaşına kadar zevkle okuyacağı çeşitli boylarda, konularda ve dillerde kitaplar vardır (Temel Britannica, 1993: 8).

1.3. Dünyada Çocuk Edebiyatının Gelişimi

1.3.1. İngiltere

15. yüzyılda Avrupa'da Johannes Gutenberg'in bulduğu basım yöntemini İngiltere'de uygulayan William Caxton özellikle çocuklar için öykü kitapları basmayı düşünmemişti. Oysa yayımladığı kitapların çoğu aile büyükleri kadar çocukların da ilgisini çekti. Okuma yazma bilen yetişkinler bu öyküleri çocuklara yüksek sesle okurlardı. Ezop, kahramanlık öykülerinin yer aldığı birçok kitap yayımladı. 18. yüzyılın ikinci yarısında ise, Fransız düşünür Rousseau'nun görüşlerinin de etkisiyle İngiltere'de çocuk eğitiminde öğreticilik akımı önem kazandı. 19. yüzyılda, çocukların okuması amaçlanan yeni bir öykü türü olan *peri masalları* ortaya çıktı.

Frans Charles Perrault'nun 1698'de yayımlanan *Peri Masalları* adlı bu kitap *Külkedisi*, *Kırmızı Şapkalı Kız*, *Mavi Sakal*, *Uyuyan Güzel* ve *Çizmeli Kedi* gibi hepinizin çok iyi bildiği ünlü çocuk öykülerini içeriyordu (Temel Britannica, 1993: 9-10).

1.3.2. Fransa

Fransız çocuk edebiyatının Charles Perrault'nun klasik peri masallarıyla başladığı ileri sürülmektedir. 18. yüzyılda Jean Jacques Rousseau, *Emil* (1762) adlı eserinde, çocuk eğitiminde öğreticiliğin ağırlık taşınması görüşünü ileri sürerek, bu alandaki yayınları önemli ölçüde etkiledi. Bu eğilim 19. yüzyılın büyük bir bölümünde etkisini sürdürürken, Me de Segur'un torunları için yazdığı *Bir Eşeğin Hatıraları* gibi romanlar çocuk edebiyatına duygusal bir boyut ve canlılık kazandırdı (Gürel, Temizyürek, Şahbaz, 2007: 236-237).

Bu dönemin en önemli yazarı ise "bilim kurgunun babası" sayılan Jules Verne'dir. Ayrıca George Sand, Alphonse Daudet, Alexandre Dumas gibi önemli yazarlar da çocuk edebiyatına katkıda bulundular. Fransız çocuk edebiyatı 20. yüzyılda parlak bir döneme girdi. Andre Maurois'nın *Şişko-Sıskalar'ı* ile Antoine de Saint-Exupery'nin *Küçük Prenses'i* bu dönemin sevilen çocuk kitapları arasındadır. 20. yüzyılda çocuk yayınları arasında çizgi romanlar da tartışmasız bir yer tutmaktadır. Örneğin Herge'nin 1929'da çıkmaya başlayan *Tenten'i* ile Goscinny' nin *Asteriks'i* ve *Red Kit* gibi diziler çocuklarca çok sevilen ve izlenen çizgi romanlardır (Temel Britannica, 1993: 11-12).

1.3.3. Almanya

16. yüzyılda gerçekleşen Reform hareketi, Almanya'da tüm alanları etkilediği gibi, çocuk edebiyatını da etkiledi. Böylece çocuklara yönelik eserlerde öğretici ve dinsel ilkeler öne çıktı. Daha sonra Aydınlanma Çağı'ndan başlayarak, çocuğun bağımsız bir kişiliği olması gerektiği vurgulandı. İngiliz yazar Daniel Defoe'nun *Robinson Crusoe* adlı eserini Rousseau öğretisi paralelinde uyarlayan Joachim Heinrich Campe'nin *Genç Robenson'u* bu yeni akımın en önemli ürünlerinden biriydi. 19. yüzyılın başlarında ise Romantizm Akımı'nın etkisine giren çocuk edebiyatında, giderek Almanya'nın zengin halk edebiyatı kaynaklarına ilgi duyulmaya başlandı. Peri masalı alanında en önemli adlar olan ve Grimm Kardeşler olarak tanınan Jacob Ludvvig Cari ve Wilhelm Carl'ın 1812-15 arasında derledikleri masallar arasında Türkçeye de çevrilen *Hansel ve Gretel*, *Rapunzel*, *Pamuk Prenses* ve *Yedi Cüceler* ve *Parmak Çocuk* gibi ünlü masallar vardır.

II. Dünya Savaşı öncesi ve sırasında duraklayan Alman çocuk edebiyatı, 1945'ten günümüze kadar çok önemli bir gelişme göstermiştir. Bugün çocuğun bağımsız kişiliğine verilen önem ve çocuk kurumlarının vardığı ileri düzey bakımından Almanya dünyanın en önde gelen ülkelerinden biridir. Çağdaş Alman yazarlarından Erich Kastner çocukların dünyasını ciddiye alan, mizah yollu anlatımıyla çok sayıda çocuk kitabı yazmış bir yazardır. Toplu eserleri 1959'da *Gesammelte Schriften* adıyla yayımlanmıştır. Bunların içinden *Noktacık ile Anten*, *Uçan Sınıf*, *Palavracı Baron* gibi birçok öykü Türkçeye çevrilmiştir (Temel Britannica, 1993: 12-13).

1.3.4. İskandinav Ülkeleri

İsveç, Norveç ve Danimarka'da çocuk edebiyatı zenginlik ve yaratıcılık bakımından dünya ülkeleri içinde ön sıralardadır. İsveç'te köklü bir çocuk tiyatrosu geleneği vardır. Gerçek bir İsveç ulusal çocuk edebiyatı, daha 1751-53 yıllarında Kont Cari Tessin'in yazdığı peri masallarıyla başladı. Ne var ki, Reform hareketinden beri sürmekte olan Alman etkisi 19. yüzyıla kadar çocuk edebiyatında da kendini gösterdi. Bu tarihlerden sonra İsveç'te peri masalı geleneği yeniden canlandı. Selma Lagerlöf'ün *Nils Holgersson'un İsveç Gezisi* adlı eseri, tüm öğretici içeriğine karşın, çocuklar için bir düş dünyası yaratır. Yine bu tarihlerde Laura Fitinghoff'un 1860'larda yaşanan kıtlığı konu alan ve çocuk klasikleri arasında yer alan *Yayla Çocukları* adlı tarihi romanı yayımlandı. 1920'lere kadar öğretici akımın etkisinde kalan İsveç çocuk edebiyatı, 1940'tan sonra birçok yetenekli yazarın romanları ve ressam yazarların resimli romanlarıyla önemli bir gelişme gösterdi. Bu dönem yazarları arasında *Pippi Uzun Çoraplı Kız*'ın yazarı Astrid Lindgren ve *Daniel Doppsko'nun* yazarı, şair Lennart Hellsing sayılabilir.

Norveç'te çocuk edebiyatı alanında ün kazanmış bir yazar çıkmamış olmasına karşın, daha 1830'lardan başlayarak özellikle çocuklara yönelik eserler yazıldı. Bunların en önemlileri P. C. Asbjornsen ve Jorgen Moe'nun *Halk Masalları Derlemeleridir* (Temel Britannica, 1993: 13-14).

Danimarka'da çocukların edebiyat eserlerine karşı duydukları ihtiyaç uzun yıllar boyunca komşu ülkelerde -özellikle Almanya'da- yayımlanan eserlerin çevirileri ya da uyarlamalarıyla karşılanmıştır. Çocuk edebiyatı alanında en büyük atılım, Andersen'in 1884 yılında yayınlanmaya başlayan *Ocakbaşı Hikâyeleri* ile gerçekleşmiştir.

Danimarka'da yayınlanan çağdaş çocuk kitaplarında ilginç eğilimler ve özellikler dikkat çekmektedir. Eserlerini gerçekçi bir yaklaşımla yazan ve *Kasımda*

İki Gün adlı kitabında olduğu gibi endüstri toplumunun sorunlarına eğilen Jytte Lynbirk'i ve bir erkek çocuğun ülkesinde yaptığı geziyi anlatan *David* adlı romanı ile Anne Holm'ü bu farklılıklar arasında saymak mümkündür (99 Soruda Çocuk Edebiyatı, 1994: 65-66).

1.3.5. Sovyetler Birliği (Rusya)

Tarihsel olaylar, Rusya'da çocuk edebiyatını 1917 öncesi ve sonrası olmak üzere bıçakla kesilmiş gibi iki döneme ayırır. Devrim öncesi çocuk edebiyatı, büyük Rus edebiyatı ile karşılaştırılmayacak ölçüde zayıftı. İvan Krilov'un fablları, halk edebiyatının zenginliği ya da Tolstoy'un çocuklar için yazmış olduğu öyküler bu yoksulluğu gidermekten uzaktı. Rusya'da çocuk kimliği Avrupa'nın öteki ülkelerinden de geç tanındığı için, çocuk edebiyatına yönelik çalışmalar ancak Ekim 1917 Devrimi'nden sonra, çocuğa verilen önemle birlikte gelişti. Güzel resimli çocuk kitapları çok ucuz fiyatlarla çocuklara ulaştı. Genç beyinlerin beslenmesi için konular özenle seçilerek işlendi. Çocuk edebiyatının gelişmesinde dünyaca ünlü yazar Maksim Gorki'nin önemli etkisi oldu. Çocuk öykülerinin, yeni kültürü yaratacak özgür düşünceli sanatçıların kaleminden çıkması gerektiğini vurgulayan Gorki, bu öykülerin çocuğun düş gücünü kamçılایıcı ve düşündürücü olması gerektiği üzerinde durdu. Çocuk kitaplarında eğlendiriciliğin yanı sıra, bilgilendirmeye de önem verildi. Çocukların sevdiği yazarlar arasında Yuri Kazakov, Samuel Marşak, Sergey Mihalkov ve Lev Kassil'i sayabiliriz. 1920-30 arasında masallara gerçekdışı olmaları nedeniyle savaş açılmıştı. Bugün ise çağdaş çocuk edebiyatı çok çeşitliliği ile dikkati çekmektedir (Temel Britannica, 1993: 14).

1.3.6. Latin Amerika

Latin Amerika ülkelerinin çocuk edebiyatı öğretici niteliği ile dikkati çeker. Kilise ile çocuğun aile ve okul yaşamı arasındaki yakın ilişki dinsel eğitime öncelik tanınmasına yol açmıştır. Düşsellik ancak 1930'larda Brezilya ve Meksika çocuk edebiyatlarında belirmeye başlamış, gerçekçi bir yaklaşımla birlikte kahramanlık ögesi de çocuk edebiyatına girmiştir. Halk edebiyatı kaynakları çok önemli bir esin kaynağı oluştururken, daha çok İspanyol efsanelerinin etkisi görülmektedir. Küba'da ise devrimden sonra çocuklar için sömürge ve devrim tarihini konu alan öyküler yazılmış; sosyalist ahlak ve davranış örneklerinin benimsenmesini hedef alan bir yayım politikası izlenmiştir. Arjantin'de birtakım yerel halk öyküleri ve goşo adı verilen sığır çobanlarının yaşamlarına ilişkin öyküler çocuk edebiyatında önemli bir yer tutar (Temel Britannica, 1993: 14).

Çağımızda Amerikan yayıncılık alanında ticari amaçların ön planda tutulmasının doğal bir sonucu olarak çocuklar için hazırlanan kitaplarda sürüm kaygısı önem kazanmıştır. Bu kaygılarla hazırlanmış, bilgi aktaran ve teknolojik yenilikleri açıklayan çocuk kitapları piyasası kapsamını giderek genişletmiştir. (Çocuk Edebiyatı Yıllığı, 1987: 23)

1.3.7. Uzakdoğu

Batı ile Uzakdoğu arasında çocuk edebiyatı alanındaki gelişmelerde büyük bir fark vardır. Yeni Gine gibi bazı yerlerde henüz sözlü edebiyat geleneği aşılamamıştır. Hindistan, Filipinler, Sri Lanka ve İran gibi başka ülkelerde ise dille ilgili sorunlar edebiyatı olumsuz yönde etkilemiştir. Çin'de, çocukları öykülerle ve şiirlerle eğitmek eğilimi 1950'lerden sonra ağırlık kazanmış, çok güzel resimlerle donatılmış kitapçıklar tüm çocukların sahip olabileceği ucuzlukta, evlere, okullara, köylere kadar ulaştırılmıştır. Bunlar genellikle çocukları özverili ve çalışkan olmaya

özendirici niteliktedir. Japonya'da, özellikle II. Dünya Savaşı'ndan önce egemen olan aile ve atalara saygı gelenekleri edebiyatı engelleyici rol oynamıştır. Uzakdoğu ülkelerinin birçoğunda, batıda yayımlanan çocuk kitaplarını taklit etme eğilimi görülürse de, özgün nitelikte eserler de yayımlanmaktadır (Temel Britannica, 1993: 15).

1.4. Ülkemizde Çocuk Edebiyatının Gelişimi

Edebiyatımızda çocuklar için söylenmemiş olsa da onların da yararlandığı sözlü halk edebiyatı ürünleri, çocuk edebiyatının ilk ürünleri sayılabilirler. Destanlar, masallar, bilmece, ninniler, maniler, tekerlemeler, söylenceler, Dede Korkut Hikâyeleri çocukların severek dinledikleri halk edebiyatı ürünleridir. Nâbî'nin *Hayriyye*'si, Sümbülzade Vehbî'nin *Lütfiye-i Vehbî*'si çocuklar için değil, onların eğitimi üzerine yazılmıştır.

Bizde çocuk edebiyatı konusu ancak Meşrutiyetten sonra kendini duyurmuştur. Öğretmen okullarına Batılı eğitim anlayışının girmesi buna ön ayak olmuştur. Çocuk edebiyatının bizde çok geç gelişmesinin çocuğa ve öğretmene verdiği sıkıntıyı Alangu (1965) şöyle anlatmaktadır: "Rastgele okuyuş, yalnız çok eski devirlerin çocukları için değil, Meşrutiyet, hatta uzun süre Cumhuriyet nesillerinin de bir çaresizliği olmuştur. Okuma öğrendiğim günlerde çaresizlikten babamın meslek kitapları ile gündelik gazeteleri uzun süre okumak zorunda kaldığımı çok iyi anımsıyorum. Meşrutiyetten bu yana, Cumhuriyet'ten 1940'lı yıllara kadar, çocuk kitabı sayısı o kadar azdı ki, öğretmenler birkaç kitabı önerdikten sonra duraklar, çocukların büsbütün düzeysiz ve kötü eserlerin kucağına düşmemeleri için, zamanı gelmediği hâlde, yaş basamaklarını düşünmeden onları edebî eserlere yöneltmeye çalışırlardı."

Tanzimat döneminde, Batı dillerinde yazılmış kitapların dilimize çevrilmeye başlanmasıyla çocuk klasikleri de dilimize çevrilir; fakat bu çevirilerde çocukların anlayabileceği bir dil kullanılmaması çocuk klasiklerinin çocuklar tarafından

okunmasını zorlaştırır. Özellikle o dönemde okur-yazar oranının oldukça düşük olduğu düşünülürse bu zorluk daha iyi anlaşılır. Yapılan bu çeviriler arasında şunlar sayılabilir:

Yusuf Kâmil Paşa, Fenelon'un *Telemak*'ını; Vakanüvis Lütfî, Daniel Defoe'nin *Robinson Crusoe*'sunu; Mahmut Nedim, Jonathan Swift'in *Gülliver'in Gezileri*'ni çevirmişlerdir. Çeviri konusunda Şinâsî La Fontaine'den "fabl", Recaizâde Ekrem ve Ahmet Mithat Efendi "manzum" çevirileriyle iyi örnekler vermişlerdir. İlk çocuk gazetesi *Mümeyyiz* (1869) de Tanzimat döneminde çıkartılmıştır. Daha sonra *Sadakat* (1875) -sonra adı *Etfal* olur- adlı çocuk gazetesi çıkartılmıştır. Bu dönemde çocuk dergileri de çıkartılır. *Bahçe* (1880), *Çocuklara Kıraat* (1882), *Vasıta-i Terakki* (1882), *Çocuklara Arkadaş* (1882), *Çocuklara Talim* (1887), *Çocuklara Rehber* (1896), *Çocuk Bahçesi* (1904) aralıklarla yayımlarını sürdüren çocuk dergileridir. Günümüzde belirli bir çocuk gazetesi yoktur. Bazı gazetelerin belirli sayfalarında çocuklar için ayrılmış köşeler vardır. Bununla birlikte çocuk dergileri oldukça çoktur. Çeşitli yayınevlerinin, kuruluşların, bankaların çıkarttığı çocuk dergileri vardır. Yalnız, çocuk dergilerinin nicelik olarak çok olması nitelik olarak da iyi oldukları anlamına gelmemelidir.

II. Meşrutiyetten sonra Yüksek Öğretmen Okulu Müdürü Satı Bey çocuk edebiyatının önemini vurgulayarak çocuk şiir ve şarkılarının olmadığına dikkat çeker. O dönemin sanatçılarından Alaattin Gövsa, *Çocuk Şiirleri* (1911); Ali Ulvi Elöver, *Çocuklarımıza Neşideler*; Tevfik Fikret, *Şermin* (1914) adlı çocuk kitaplarını yayımlayarak bu konudaki boşluğu doldurmaya çalışırlar.

Millî edebiyat döneminde de Ziya Gökalp, Ali Ekrem Bolayır, Mehmet Emin Yurdakul, İsmail Hikmet Ertaylan, Fazıl Ahmet Aykaç, Enis Behiç Koryürek, Yusuf Ziya Ortaç, Halit Fahri Ozansoy şiirlerle çocuklara seslenirler. Yine bu dönemde Ömer Seyfettin, Ahmet Rasim, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın, aslında büyükler için yazdıkları öyküleri çocuklar tarafından ilgi görür.

Cumhuriyet döneminde Ahmet Kutsi Tecer, Necmettin Halil Onan, Ömer Bedrettin Uşaklı, Kemalettin Kamu, Vasfi Mahir Kocatürk çocuklar için şiir yazan sanatçılardır. Bu dönemde çocuklar için yazılan öykü ve romanlar çok azdır. Var olanlar da pek başarılı örnekler değildir. 1936 yılında Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunun çabalarıyla çocuk edebiyatına yönelik olumlu çalışmalar yapılmıştır. Burada Huriye Öniz'in *Köprüaltı Çocukları* adlı öyküsünü belirtmek gerekir. Çocuk edebiyatı düşüncesinin oluşmadığı yıllarda başvurulmuş halk edebiyatı ürünlerinden masalların derlenmesi çalışmaları bu dönemde olur. Naki Tezel, *Çocuk Masalları* (1943) derlemesiyle bu çalışmaları başlatır. Eflatun Cem Güney de bu konuda çalışmıştır. *Dertli Kaval, Nar Tanesi, Bir Varmış Bir Yokmuş* önemli çalışmalarıdır. Çocuklar için yazılmış biyografi türünün ilk örneklerini Rakım Çalapala'nın *Mustafa Atatürk'ün Romanı*, Falih Rıfkı Atay'ın *Babanız Atatürk* adlı eserleri oluşturmaktadır. Çocuklar için yazılmış anı türünün ilk örneklerini Halide Nusret Zorlutuna'nın *Benim Küçük Dostlarım*, Nahit Nafiz Edgüer'in *Atatürk'ten Anılar* adlı eserleri oluşturmaktadır.

Çocuk edebiyatının gelişimi içinde Orhan Veli Kanık'ın La Fontaine Masalları'nı şiir biçimine dönüştüren çalışması ile *Nasrettin Hoca Hikâyeleri*'ni de belirtmek gerekir. 1979 yılında UNESCO bu yılı Dünya Çocuk Yılı ilan etmiştir. Bütün dünyada olduğu gibi bizde de bu konuda birçok çalışma yapılmış, üzerinde konuşulmuş olmuştur. Günümüzde ise birçok sanatçı çocuklar için kitap yazmıştır. Ceyhun Atuf Kansu, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Cahit Külebi, Aziz Nesin, Rıfat Ilgaz, Orhan Kemal, Talip Apaydın, Fakir Baykurt, Muzaffer İzgü, Ülkü Tamer, Güngör Dilmen, Ali Püsküllüoğlu, Ayla Kutlu, Müjdat Gezen, Sulhi Dölek, Feyza Hepçilingirler, İpek Ongun, Gülten Dayıoğlu, Yalvaç Ural, Fatih Erdoğan, Aytül Akal, Ayla Çınaroğlu bunlardan birkaç tanesidir (Çelik Öztürk, 2008: 205-207).

1.5. GÜLTEN DAYIOĞLU

1.5.1. Hayatı

1935 yılında Kütahya'nın Emet ilçesinde doğan Gülten Dayıoğlu öğreniminin bir bölümünü Anadolu'nun çeşitli yerlerinde yaptı. İstanbul'da Atatürk Kız Lisesi'ni bitirmesinin ardından bir süre İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okudu. Lisede edindiği Fransızca yanında İngiltere'de ve ülkemizde katıldığı dil kurslarında, orta derecede İngilizce öğrenen yazar dışarıdan sınavlara girerek ilköğretmeni olmuş, 15 yıllık hizmetten sonra, 1977 yılında istifa ederek öğretmenlikten ayrılmıştır.

Evli ve iki çocuk annesi olan Gülten Dayıoğlu'nun çocukluğu Anadolu'nun değişik kesimlerinde geçmiştir. Yazar çocukluğunu ve anne babasını şöyle anlatmaktadır:

“İlkokula Kütahya'nın Emet ilçesinin Öğrencik bucağında başladım... İlk iki yılım orada geçti. Öğretmenim, Köy Enstitüsü çıkışlı, idealist bir gençti. Bana kendi ilkelerini öylesine aşılama ki, söyleşi ve konferanslarımı izleyenler, zaman zaman bana, Köy Enstitüsü'nde öğrenim görüp görmediğimi soruyorlar. Annem, babam ben üç yaşındayken ayrıldılar. İlk romanım olan Fadış'te bunun izlerini bulacaksınız. Babam Gedizli. Yüncü Aliler lakabıyla anılan aileden. Aile keçe yaparmış. Babam bu işe ilgi duymamış. Bunda rüştiyede okumasının da etkisi olmalı. O, şapka devriminin etkisinde kalıp, şapkacı olmaya karar vermiş. Önce Bursa'da sonra İstanbul 'da ünlü Rum ustalardan bu işi öğrenmiş. Kendisi şapkalık kumaşı, kalıp yardımıyla şapka şekline getirirdi. Yaptığı işi, heykeltıraşın, taşı yontarak eser oluşturmasına benzetirdi, işini pek ciddiye alırdı. İyi de bir ustaydı. Hazır şapka ticareti de yapardı. Annem Emetli. Hacı

Memişler lakabıyla anılan aileden geliyor. Kendisi okuma - yazma bilmezdi. Ama akışkan bir zekâya sahipti. Keskin gözlemleri, bıçak gibi esprilerle dile getirirdi. Beni kimseye ezdirmemek için evlenmedi. Bana hem analık hem babalık yaptı. Babamın başında her zaman kavak yelleri eserdi. Yeşil gözlü, tatlı dilli bir güzel kadın uğruna, bizi bırakıp gitmişti. Sonradan o kadını da çok sevdim. Babamı da...” (Sanlı, 2007: 82-83)

Halen, yoğun bir biçimde yazın hayatına devam etmektedir.

1.5.2. Edebî Kişiliği

Yazarın roman, öykü, radyo televizyon oyunlarının yanında, yurt dışındaki işçi çocuklarının eğitim ve öğretim sorunları ile ülkemizdeki ilköğretim düzenini irdeleyen araştırmaları vardır. Bu araştırma yazıları 1967-1987 yılları arasında, Cumhuriyet ve Milliyet gazetelerinde yayınlanmıştır. Yurt içi ve yurt dışında katıldığı çeşitli oturumlarda, eğitim öğretim sorunları ve çocuk edebiyatı ile ilgili 24 bildiri sunmuştur.

Gülten Dayıoğlu dilin doğru ve en zengin hâliyle kullanılmasına önem verir. Dilin her yönden kuşatıldığını, ailelerin umursamazlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı'nın yanlış uygulamaları gibi nedenlerden dolayı çocukların dili öğrenmesinin çok zor olduğunu; televizyon, dergi, gazete, internet gibi etkenlerinse dili olumsuz yönde etkilediğini düşünür. Tüm bu olumsuzluklardan çocuğun kitap okuyarak korunabileceğini, bu nedenle çocuğa okuma alışkanlığı kazandırmanın çok önemli olduğunu söyler. Ayrıca dil kirlenmesine karşı öncelikle çocuklarda dil bilinci oluşturmanın gerekliliğine inanır ve bunun için çabalar. Yazdığı eserlerin öncelikli muhatabı çocuklar olduğu için kullandığı dile fazlasıyla özen gösterir. Yalın, samimi, arı

bir dil kullanır. Kullandığı kelimelerin Türkçe olmasına özen gösterir. Türkçe karşılığı olan hiçbir yabancı kelimeyi kullanmaz. Mesela dilimize Fransızcadan giren “arşiv” sözcüğü yerine “belgelik” demeyi yeğler.

Çocuk edebiyatı dalının Türkiye’de henüz gelişmediğini, yazarların asıl amacının para kazanmak olduğunu ifade eder. Çocuk edebiyatı türünün resimli sayfaların altına birkaç cümle kurmaktan ibaret olduğunu düşünenler olduğunu, batıdan başarısız, abartılmış taklitler yapıldığını ya da çok kötü çevirilerin çocuk edebiyatı raflarında yer aldığını söyler. Bu dalda eleştiri ve denetimin olmayışını üzüntüyle karşılar. Hâlbuki çocuk edebiyatı çocuğun eğitiminde önemli bir basamaktır. Toplumların kültürünün bu yolla gelişmesi sağlanabilir.

Gülten Dayıoğlu’nun *Bahçivanın Oğlu* adlı ilk eseri 1963 yılında basılmıştır. O zamandan bu zamana yazın hayatını sürdüren yazar genellikle 6-14 yaş düzeyine uygun öykü ve romanlar oluştururken, yetişkinler için de eserler oluşturmuştur. Roman ve öykünün yanı sıra yirmiyi aşkın radyo ve televizyon oyunu yazmıştır. Dayıoğlu, ilk gençlik yıllarından beri, sürekli olarak, edebî türde sosyal içerikli öyküler yazar. Son eserlerinde gerçek yaşamın dışında gerçeküstü, fantastik öğeleri de işlemiştir. Dayıoğlu konuyla ilgili düşüncelerini Radikal Gazetesinde yayınlanan bir röportajında şöyle ifade eder:

“Kahramanlarımı yaratırken, gerçek insanlardan esinlenirim. Fantastik kurgu ile yazarken, düşler nice uçuk olsa da bir ayağı yere, yani gerçeğe deşmeli... Fantazyaları dozunda kullanmak, sorumluluk bilinci taşımak gibi ilkeleri benimsemek gerekiyor.” (Atılğan, 2005)

Röportajın yazarı Şebnem Atılğan, Gülten Dayıoğlu’nun nasıl üç kuşağın yazarı olmayı başardığını şöyle anlatır:

“Dayıoğlu konularını yaşamın içinden çekip, çıkartır. Yaşadığımız dünyadır yazdığı. Ama bunu yaparken, zaman zaman düşlediği dünyayı da vurgular kurgularında. Bu dünyada, barış vardır; özgürlük, eşitlik, kardeşlik, özveri, acıma duygusu ve yardımlaşma vardır. Tüm bunları eserlerinin bel kemiği olan 'sevgi' üzerine kurar. Ona göre, insanı mutlu kılacak olan kavramların en önemlisi sevgidir. Yeni kuşakları bilgi çağına, fantastik eserlerin farklı boyutları ile hazırlar. Dayıoğlu, dönemin çocuğu-ğenci-yetişkini için yazarken, toplumsal değişimin de bilincindedir. "İnsanların değiştiğini gözlüyor, duyuyor, biliyor ve sezinliyorum. Bu nedenle bugünün insanı için yazarken, otuz yıl öncekinden çok farklı yaklaşıyorum konulara. İletifim araçları ve teknolojinin baş döndürücü ilerlemesi değer yargılarını, duyguları, düşünceleri, görüşleri içten içe yaman biçimde etkilemekte. Korkarım ki insanın özüne de ulaşmakta bu etki. İşte bu görüş doğrultusunda yazıyorum bugünkü okuyucularıma. Bu olguyu yaklaşık son on yıllık dönemde algıladım. Ve hemen kendimi yenileme gereksinimi duydum. Okuyor, araştırıyor, izleyip gözlüyorum. Sanatsal sezgilerimi bu birikimle besliyorum. Sonra oturup yazıyorum. Gnceli, çağdaşı yakalamaya çaba gösteriyorum kısacası. Günümüz insanı tarafından okunmak için böyle yapmaya zorunlu olduğumun bilincindeyim."

"Uzun yaşayan yazarlar,  değil beş kuşağın yazarı olma özelliğine sahip olabilirler," diyor Doğan Hızlan, Gülten Dayıoğlu'nun edebiyatı üzerine konuşurken. "Ancak Gülten Dayıoğlu'nun ilk kitabından bu yana, tüm eserleri kesintisiz olarak yayımlanıyor. Bu eserler gerçekten üç kuşak tarafından, sürekli olarak okunmuş ve hâlâ da okunmaktadır." Dayıoğlu, *Fadiş'ten Yada'nın Gizilgücü'ne* Türkiye'de pek az yazara nasip olan 'üç kuşağın yazarı' olmayı başarıyor" ("Fadiş'ten Mo'nun Gizemi'ne", Sabah, 17.03.2008).

Eserlerinin bir bölümü çeşitli kurumlarca ödüllendirilmiş, bir bölümü de İngilizce, Almanca, Macarca, İsveççe ve Rusçaya çevrilmiştir. Yazarın yurtdışı gezilerinden edindiği izlenimlerden oluşan, çocuk ve gençlere yönelik, özgün fotoğraflarla bezeli, on bir gezi kitabı vardır. Bu gezi kitaplarının bazıları okullarda kaynak kitap olarak değerlendirilmektedir.

1.5.3. Aldığı Ödüller

Gülten Dayıoğlu edebiyat hayatına başladığı günden bugüne çeşitli çevrelerden sayısız ödül almıştır. Ülke çapında, değişik tarihlerde yapılan anketlerle üç kez, Türkiye’de en başarılı ve en çok okunan çocuk ve gençlik kitapları yazarı seçilmiştir. Hem resmi, hem özel birçok kuruluş Gülten Dayıoğlu’nu en başarılı yazar seçerek onurlandırmıştır. Bunlardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

- Gülten Dayıoğlu'nun ilk ödülü 1964-1965 yıllarında Cumhuriyet Gazetesi tarafından düzenlenen yarışmada *Döl* adlı eseriyle aldığı Yunus Nadi Öykü Ödülü'dür.
- *Leylek Karda Kaldı* adlı eseriyle 1974-1975 Arkin Çocuk Edebiyatı Öykü Ödülü'nü,
- *Güzel Hanım* adlı eseriyle 1974-1975 Arkin Çocuk Edebiyatı Masal Ödülü'nü almıştır.
- *Dünya Çocukların Olsa* isimli kitabı 1984 George Orwell yılında Alman Yayıncılar Birliği Tarafından, dünya çapında yapılan “Gençliğe Yarın Umudu Veren Üç Yüz Kitap” seçkinde yer aldı.
- *Gül Gelin* isimli eseri 1987 yılında Türkiye Aile Sağlığı Ve Planlaması Koç Vakfı Öykü Ödülü'ne,
- *Kaf Dağının Ardına Yolculuk* eseri yine 1987’de Kültür Ve Turizm Bakanlığı tarafından Çocuk Edebiyatı Ödülü'ne layık görülmüştür.

- 1988 yılında TRT Onuncu Uluslararası 23 Nisan Çocuk Şenliğine, çocuk kitapları yazarı sıfatıyla onur konuğu olarak davet edilen Gülten Dayıoğlu şenlik etkinlikleri sırasında, Başbakan ve TRT Kurumu tarafından onur plaketiyle ödüllendirilmiştir.

- *Parbat Dağının Esrarı* adlı eser ise 1989 İzmir Büyükşehir Belediyesi Çocuk Romanı Ödülü, 1990 Altın Kitaplar Ödülü, 1991 Çocuk Vakfı Çocuk Edebiyatı Ödülü olmak üzere üç ödül birden almıştır.

- 13 Kasım 1995 tarihinde Kütahya Gazeteciler Cemiyeti Onur Üyeliği ve Basın Onur Kartı ile ödüllendirilmiştir.

- Kasım 1995 tarihinde Kültür Bakanlığı tarafından düzenlenen Eflatun Cem Güney Çocuk Kitapları Yarışmasında Nazan Erkmen'in çizimleriyle ortak oluşturduğu çocuk kitaplarıyla mansiyon ödülü almıştır.

- 13 Kasım 1995 tarihinde doğum yeri olan Kütahya'nın Emet ilçesinde bir caddeye "Gülten Dayıoğlu" adı verilmiştir.

- 12-18 Eylül 1996 tarihlerinde İstanbul'da yapılan 13. Bilişim Kurultayı tarafından bilişime katkıları nedeniyle Teşekkür Belgesi verilmiştir. Ödül olarak yaşam boyu yararlanabileceği bir internet kanalı armağan edilmiş, Prizmanet firması tarafından internette Gülten Dayıoğlu adına bir sayfa (<http://www.gultendayioğlu.com>) açılmıştır.

- 1998 yılında çağdaş bir Türkiye için mesleğine ve topluma yaptığı katkılar göz önüne alınarak, Cumhuriyetimizin 75. yılında yapılan Sabah Gazetesi Dergi Grubundan, Mimoza'nın açtığı "Yetmiş Beş Başarılı Türk Kadını anketi sonucunda ortaya çıkan "Yetmiş Beş Başarılı Türk Kadını" listesinde yer almıştır.

- Mart 1999'da Kütahya Ticaret ve Sanayi Odasının, 73. kuruluş yıldönümü nedeniyle verilen "Sanata Katkı" onur plaketiyle ödüllendirilmiştir.

- 1999-2000 Uluslararası Andersen Gençlik ve Çocuk Yayınları Yarışmasına "Türkiye Adayı" olarak seçilmiştir.

- 11 Kasım 2000 tarihinde, Tüyap Kitap Fuarında düzenlenen bir törenle, Türkiye Edebiyatçılar Derneği onur ödülü aldı.

- 23 Nisan 2001'de Çocuk Edebiyatı ve Sanatçılar Birliği tarafından "Çocuk Edebiyatı Yaşam Boyu Hizmet Ödülü" verildi.

- İlk kez 1971'de yayınlanan romanı *Fadiş*'in 2001 yılında değişik etkinliklerle otuzuncu doğum yılı kutlandı. Bu etkinlikler Mart 2001'de Altın Kitaplar Yayınevinin Pera Palas'ta düzenlediği basın toplantısı ve kokteyl ile başladı. Nisan 2001'de Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi tarafından düzenlenen Fadiş Sempozyumu, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi tarafından düzenlenen iki günlük Ulusal nitelikli Fadiş Sempozyumu, Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi tarafından düzenlenen Fadiş Paneli ve okullarda yapılan çeşitli toplantılarla sürdü. Bu sempozyumlarda sunulan bildiriler, Ankara ve Osmangazi Üniversiteleri tarafından kitap hâline getirildi.

- 2002 yılında Türkiye Edebiyatçılar Birliği Hizmet Onur Ödülü ile ödüllendirildi.

- 12 Kasım 2002'de Kütahya SSK Kütahya Çocuk Hastanesi'ne Gülten Dayıoğlu adı verildi.

- 2003'te Kırkinci Sanat Yılı, çeşitli gazete, dergilerde yayınlanan yazılar ve başta TRT olmak üzere, özel televizyon kanallarında yapılan program ve oturumlarla kutlandı. Yapı Kredi Yayınları tarafından 4 Şubat 2003'te sanatının kırkinci yılı nedeniyle Çocuk ve Gençlik Edebiyatı oturumu düzenlendi.

- Ülke çapında, değişik tarihlerde yapılan anketlerle üç kez, Türkiye'de en başarılı ve en çok okunan çocuk ve gençlik kitapları yazarı seçildi.

- 1997 yılında TÖMER tarafından yapılan En Başarılı Çocuk Kitabı Yazarı araştırmasında Gülten Dayıoğlu birinci seçildi.

- 2004-2005 sürecinde, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilk ve orta öğretim okullarının Türkçe ve Edebiyat öğretmenlerinden, çocuk ve ilk gençlik edebiyatında en çok okunan yazar ve tercih edilen eserlerin, tercih oranlarına göre listesi istenmiştir. Bu çalışma sonucunda MEB Yayınlar Dairesi Başkanlığı'na ulaştırılan 12519 veri değerlendirilerek, ülke çapında en çok okunan eser ve yazarların sıralaması yapılmıştır. Bu sonuca göre yaşayan yazarlar sıralamasında Gülten Dayıoğlu birinci sırada yer almıştır. Hayatta olmayan yazarların birincisi ise Ömer Seyfettin'dir.

- Mart 2008'de Türkiye Kütüphaneler Birliği tarafından internet ortamında yapılan araştırmalar sonucunda Gülten Dayıoğlu "En Başarılı Çocuk

Kıtapları Yazarı" seçildi. Ankara'da dzenlenen tzenle yazara teşekkür plaketi verildi.

- Türk Kütüphaneciler Derneği İstanbul Őubesi ve Okul Kütüphanecileri İstanbul Grubu tarafından, Gülten Dayıoğlu'na, hem kırk beşinci sanat yılını kutlamak için hem de kütüphanelere ve kütüphaneciliğe yaptığı katkıları nedeniyle "Onur Ödülü ve Onur Üyeliği" verilmesi kararına varıldı. 22 Aralık 2008 tarihinde, ödül plaketleri Yapı Kredi Sermet Çifter Salonu'nda dzenlenen tzenle yazara sunuldu.

- Kabataş Lisesi ve Kabataşlılar Derneği tarafından yapılan bir seçimle "Behçet Necatigil Edebiyat Onur Ödülü"nın Gülten Dayıoğlu'na verilmesi kararına varıldı. Oybirliğiyle alınan bu karar sonrasında, 14 Ocak 2009 günü yapılan tzenle onur ödülü Gülten Dayıoğlu'na sunuldu.

1.5.4. Eserleri

Gülten Dayıoğlu pek çok alanda, farklı türde eserler veren bir edebiyatçıdır. Bununla birlikte ağırlıklı olarak çocuk edebiyatı alanında daha çok eser verdiği görülür. Yabancı dillerden dilimize *Ayşegül Serisi* olarak tanınan bir seriyi çevirmiş, birçok eseri de yabancı dillere çevrilerek yurt dışında yayınlanmıştır. Eserlerinin dağılımını şöyledir:

Kitap Türü	Kitap Sayısı
Yetişkin ve gençlere yönelik kitap sayıları	12
9-12 yaş kesimi için hazırlanmış kitap sayıları	13
6-9 yaş kesimi için hazırlanmış kitap sayıları	23
Çocuk romanlarının sayıları	14
Gezi kitaplarının sayıları	11

Dilimize uyarladığı yabancı kitapların sayıları	1
Yurt dışında yayınlanan kitaplarının sayıları	10
Toplam	84

Öncelikle araştırmamızın temelini oluşturan çocuk romanları hakkında ayrıntılı bilgi verilecek, daha sonra yazarın diğer eserlerinden bahsedilecektir:

1.5.4.1. Yazarın Çocuk Romanları

1.5.4.1.1. Toplum Hayatını Konu Alan Romanlar:

Fadış

Dört Kardeştiler

Yurdumu Özledim

Ben Büyüyünce

Midos Kartalının Gözleri

Tuna'dan Uçan Kuş

Bunların arasında *Fadış*, *Dört Kardeştiler*, *Yurdumu Özledim*, *Ben Büyüyünce* adlı eserlerini köy konulu romanlar olarak bir alt başlığa ayırabiliriz. *Yurdumu Özledim*, ayrıca, *Geride Kalanlar* ve *Geriye Dönerler*'le birlikte dış göç olgusunu işler. *Fadış* ve *Dört Kardeştiler* adlı romanlar yazarın melodram özelliği taşıyan romanlarıdır. Diğer eserlerde bu özellik görülmez. Yazar, çocuğun, acıma duygusunu, sevilen bir kahramanın kişiliğinde tanıyıp tatması çok doğal görür. Ancak bu sıklıkla yinelenirse, bunun duygu sömürüsüne gireceğini düşündüğu için sakıncalı olacağını söyler. Piyasada bu konuyu işlenen pek çok kitap bulunmasını üzüntüyle karşılar. Yazar bu konuyla ilgili bir röportajında şöyle der:

“Yazdıklarım arasından sadece *Fadiş* ve *Dört Kardeşiler* romanları melodram özelliği taşır. Ben bu iki romanı, melodram içeren bir roman yazayım görüşüyle yazmadım ki. Romanın iskeletini oluşturan konu, melodramı doğurdu. İlginçtir hâlen 21. baskısı tükenmek üzere olan (bu kitap 1971’den bu yana hiç kesintisiz baskı yapmakta). *Fadiş*’i yediden yetmişe herkes, severek okuyor. Dahası okuyucular, *Fadiş*’i bir kez değil, yedi, sekiz, on kez okuduklarını belirtiyorlar. Oysa acıklı konudan okuyucunun kaçacağı düşünülür. *Fadiş*’te bunun tersi oluyor. Çünkü bu kitapta herkes kendinden bir şeyler buluyor. Melodram ögesi de yaşamın altı kalın çizgiyle çizilmesi gereken bir parçası olduğuna göre... Ben tüm bu bilgiler karşın, daha başka bir deyişle bu bilgilerin peşine düşerek, yeni yeni melodramlar yazmaya yeltenmedim. Çünkü hiçbir gün, amacım, okuyucumu sömürmek değildi. Yeri geldikçe melodrama giriyor konular ama doğal bir akış içinde.” (Sanlı, 2007: 84)

Ben Büyünce adlı eser toplum hayatının içerisinde yer alan kan davası konusunu temel almıştır. Kan davası yüzünden bir ailenin başından geçenleri işlerken göç olgusuna, çeşitli gelenek ve göreneklere, halk hekimliği konularına değinir.

Midos Kartalının Gözleri adlı romanın konusu tarihi eser kaçakçılığı üzerinedir. Bu eserde toplumda sıklıkla rastlanan kaçakçılık konusu işlenirken “Kama” adı verilen üstün özellikli bilgisayar sayesinde kahraman mutlu sona ulaşmıştır. Bu buluş nedeniyle roman bilim kurgu öğeleri içeren romanlar başlığı altında da incelenebilir.

Tuna’dan Uçan Kuş adlı eser ise Tuna kıyılarından alınarak devşirme yapılan bir çocuğun hayatını konu alır. Bu eserde Osmanlı toplum hayatı ve kültürü hakkında bilgi verilirken bilime ve bilgiye verilen önem de vurgulanır.

1.5.4.1.2. Bilim-Kurgu Öğeleri İçeren Romanlar:

Suna'nın Serçeleri

Gökyüzündeki Mor Bulutlar

Ganga

Dünya Çocukların Olsa

Akıllı Pireler

Işın Çağı Çocukları

Ölümsüz Ece

Parbat Dağı'nın Esrarı

Suna'nın Serçeleri yazarın ilk bilim kurgu deneyimlerinden biri olarak ayrı bir özellik taşır. Yazar bu romanında çerçeve anlatı yöntemini uygulamıştır. Romanlarda pek rastlanılmayan bu iç içe anlatım yöntemi genelde masallarda kullanılır. Okul öncesinde çocuklara büyükler tarafından yaygın olarak okunan *Suna'nın Serçeleri*, okumayı öğrenen çocukların başucu kitabı konumundadır.

Almancaya çevrilen kitaplardan *Dünya Çocukların Olsa* adlı romanı, 1984 yılında Alman Yayıncılar Birliği tarafından "Gençliğe Yarın Umudu Veren Üç Yüz Kitap" arasına girdi. Jules Verne, Rudyard Kipling, Daniel Defoe gibi klasik çocuk romanı yazarlarının eserlerinin de yer aldığı bu diziden, özel bir katalog oluşturuldu. Kitaplar Almanya içinde açılan sergilerle halka tanıtıldı.

1.5.4.2. Yazarın Diğer Eserleri

1.5.4.2.1. Yetişkin ve Gençlere Yönelik Eserler

Döl

Geride Kalanlar

Geriye Dönenler

Yeşil Kiraz

Yeşil Kiraz 2

Sekizinci Renk

Mo'nun Gizemi

Kıyamet Çiçekleri

Alacakaranlık Kuşları

Yada'nın Gizilgücü

Mo'nun Gizemi 2 - Otran –

Yaşadıklarım ve Düşlediklerim

1.5.4.2.2. Altı-Dokuz Yaş Kesimi İçin Hazırlanmış, Her Sayfası Resimli Öykü Kitapları

Duvardaki Gölgeler

Yüce Kim Biliyor musunuz?

Ece Abla Oluyor

Anneler Çocuklarını Çok Sever

Kıskanç Bebekler

Ah Şu Televizyon

Ece Yazar Olmak İstiyor

Annem Beni Seviyor mu?

Minik Fide Çiçek Açtı

Ece'nin Kardeşi Doğdu

Ece'den Mektup Geldi

Ece'nin Turist Arkadaşları

Çok Gülinç Bir Şey Oldu

Ece Kümese Girip Bitlendi
Ece Okula Başladı
Ece Yüce İle Nasıl Baş Edecek?
Ece'nin Çorapları Çok Gülinç
Yüce Nasıl Kanatlandı?
Öyle Eğleniyorum Ki !
Leylek Karda Kaldı
Kırmızı Bisiklet
Aydede Kime Gülümsüyor ?
Ablalar Yaramazlık Yapar mı?

1.5.4.2.3. Gezi Kitapları

Kaf Dağının Ardına Yolculuk
Okyanuslar Ötesine Yolculuk
Bambaşka Bir Ülke Amerika'ya Yolculuk
Efsaneler Ülkesi Çin'e Yolculuk
Kangurular Ülkesi Avustralya'ya Yolculuk
Kenya'ya Yolculuk
Mısır'a Yolculuk
Meksika'ya Yolculuk
Tüm Zamanların Gözdesi Hindistan'a ve Nepal'e Yolculuk
Güney Pasifik Adalarına Yolculuk
Gizemli Buzullar Kıtası Antartika ve Patagonya'ya Yolculuk

1.5.4.2.4. Dilimize Uyarladığı Yabancı Kitaplar

Ayşegül Dizisi

1.5.4.2.5. Yurt Dışında Yayınlanan Eserleri

Geride Kalanlar
Sık Dışını

Ebem Kuşığı
Yılan Nine
Dünya Çocukların Olsa
Yurdumu Özledim
Geriye Dönerler
Küskün Ayıcık
Fadış

1.5.4.2.6. Yedi-Dokuz Yaş Kesimi İçin Hazırlanmış Eğitsel Öykü Kitapları

Azat Kuşu
Şenlik Günü
Kır Gezisi
Uçan Motor
Deli Bey
Sıcak Ekmek
Uçurtma
Kumluktaki Yavru Martı
Neşeli Boyacı
Küskün Ayıcık
Yaşanmış Hayvan Öyküleri
Yaşanmış Hayvan Öyküleri-2
Bahçıvanın Oğlu

1.6. Tema

Bu bölümde, çalışmanın temelini teşkil eden tema kavramı üzerinde durulacaktır. Öncelikle tema hakkında bilgi verilecek, daha sonra bu çalışmanın temanın hangi anlamının esas alınarak hazırlandığı dile getirilecektir.

Tema, çeşitli kaynaklarda şu şekilde tanımlanmıştır:

- 1- *Tem, tema*: 1) Herhangi bir sanat eserinde işlenen konu 2) Bir hikâyede, öğretici veya edebî bir eserde işlenen düşünce, görüş. 3) -müzik- Bir besteyi oluşturan temel motif (Türkçe Sözlük, 2005: 1945).
- 2- *Tema*: Bir esere hâkim olan fikir ve his (Doğan, 1999: 1077).
- 3- *Tema (Fr, Theme)*: Söz konusu; ama asıl konu değil de onun bir ayrıntısı; açıklanan, belirtilen, anlatılan olay, bir tasviri tek bir yönü ve bölümü; özel anlamda bir yazının konusunu belli eden adı, başlığı (Akalin, 1980: 282).

Tema, ana fikir ve konu kavramları sürekli birbiriyle karıştırılan, doğru yanlış birbirinin yerine kullanılan kavramlardır. Konu, ele alınan, üzerinde konuşulan ya da yazı yazılan düşünce, sorun, durum ya da olayı ifade eder. Konu somuttur. Her varlık, her olay, her düşünce, her mesele; kısacası her şey bir konuşmanın, yazının ya da herhangi bir sanat eserinin konusu olabilir. Tema ise konudan hareketle yansıtılmak istenen düşünce, görüş ya da duygudur. Konu, temanın ete kemiğe bürünmüş şeklidir. Tema geneldir, konu temanın alt kümesi sayılabilir.

Ana fikir, sanatçının eseriyle vermek istediği mesajdır. Edebiyat alanı için konuşacak olursak bir yazının konusu her şey olabilir; ana fikir yazarın konuyu ele alış biçimi, konuya bakış açısı, yorumlama tarzı ve bu sayede okuyucusuna iletmek istediği duygu ya da düşünceyi ifade eder. Tema genelde bir ya da iki kelimeyle; konu bir sözcük grubuyla; ana fikir ise bir cümle ile ifade edilir.

Tema, konu ve ana fikir kavramları arasındaki farkı aşağıdaki örnek göstermektedir:

Tema: İletişim,

Konu: Kuşak farkının iletişime etkisi,

Ana Fikir: İnsanlar arasındaki yaş farkı arttıkça iletişim kurmaları zorlaşır.

Görüldüğü gibi en genel ifade temaya aittir. Konu, temanın ne yönden işleneceğini gösterir. Ana fikir ise yazarın konu hakkında okuyucuya vermek istediği mesajdır. Ana fikirler öznel ifadelerdir. Mantıkta “önerme” olarak tabir edilen kavram edebiyatta “ana fikir” ile karşılaşılır. Önermenin doğru ya da yanlış olması önemli değildir. Önemli olan yazarın o konu hakkındaki görüşünün tam ve net bir cümleyle ifade edilebilmesidir.

Yapılan araştırmada tema kavramının henüz edebiyat alanında net, herkesin kabul ettiği bir tanımı olmadığı görülmüştür. Bu konu üzerine Yard. Doç. Dr. Mehmet Önal “*Yeni Türk Edebiyatında Terimleşme ve Tematik Yapı Meselesine Dair Düşünceler*” (1998: 271) isimli bir makale yazmıştır. Makalesinde “tema” kavramının farklı tanımları üzerinde durmuş, kişiler arasındaki görüş ayrılıklarına dikkat çekmiştir. Önal, makalesinde temayla ilgili şunları dile getirir: “Tema, bir şiir veya nesir yahut musikî eserinde işlenen, geliştirilen, bir buluş, bir görüş veya düşünüşdür. Her eserin bir ana teması vardır; ancak o tema, eserin başlığında ifade edilmiş veya bir satırına yerleştirilmiş olabileceği gibi eserin bütününe sindirilmiş de olabilir. Nelerin tema olup nelerin olamayacağı hususunda farklı anlayışlar bulunmaktadır. Bazıları temayı bir duygu hâliyle sınırlı tutarken, bir kısım yazarlar daha geniş görmüşlerdir. Bir duygu hâlinde başka şeylerde tema olamaz mı? Mesela, insanın problemleri, sosyal ilişkiler, cemiyet meseleleriyle alakalı ve ferdi duyularla sınırlı bir metnin teması nedir?” şeklinde sorular sorarak tema kavramının tam oturmamış yönlerine dikkat çekmeyi amaçlamıştır.

Gariboğlu (1983: 134-138) ise tema konusunu şöyle ele alır: "Her eserin üç ögesi vardır: Bunlar: Konu, ana fikir, tema\tem=theme” Tema konudan ayrı şeydir.

Çokları konu ile temayı birbirine karıştırır. Bazı kez temaya konu, bazı kez de konuya tema derler. Tema, bir yazıda işlenen ve geliştirilen görüş, düşünüş ya da duyustur. Yazar, eserinde ele aldığı konuyu basamak yaparak, asıl ereğini ortaya koymaya çalışır, Bu erek, konunun ana fikrinden ayırır. Örneğin portakalı konu olarak alan bir yazar, ana fikir olarak portakalın sağlığa faydası üzerinde durulabilir. Bu takdirde sadece konu ve ana fikir belirlenmiş olur. Ama bunların yanı sıra yazar, portakalın öteki meyveler karşısında özel tat ve hoş bir kokuya sahip olduğu görüş ve düşüncesini yazısına erek yapmışsa, bu tema olur. Her olayın bir meydana geliş şekli vardır. Doğrudan doğruya olayın doğuşunu anlatmak, konuyu anlatmaktır. Fakat bir olayı konu alan yazımızda olayla ilgili kendimize özgü görüş ve düşüncemizi geliştirirsek yazımızın temasını ortaya koymuş oluruz.

Bu çalışmada, Millî Eğitim Bakanlığı'nın yayınladığı İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzundaki (2006: 58-60) tema anlayışı esas alınmıştır. Bu kılavuz, temayı eserde ele alınan duygu, düşünce, kavram ya da değer olarak kabul eder. Temaları on dört ana başlığa ayırmıştır. Her bir ana temanın birçok alt teması vardır. Örneğin sevgi ana temasının; vatan sevgisi, doğa sevgisi, insan sevgisi vb. alt temaları vardır.

Bu çalışmada Gülten Dayıoğlu'nun çocuk romanları dokuz ana temaya ayrılmıştır. Tasnif aşamasında Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu esas alınmamıştır. Tasnif, eserler tek tek incelenerek tespit edilen unsurların ana başlıklar altında toplanmasıyla yapılmıştır. Gülten Dayıoğlu'nun eserlerinde *bilim kurgu, bilim ve teknoloji, din, doğa ve evren, duygular, iletişim, insanlar, millî kültür, toplum hayatı* temaları tespit edilmiştir. Bu ana temalar, bunları oluşturan unsurlarla birlikte işlenmiştir.

1.7. Araştırmanın Önemi

Çocuk edebiyatı alanında eser veren yazarlar işledikleri temalarla çocuğun gelişimine katkıda bulunmak durumundadırlar. Aksi takdirde eser sadece çocuğa hoş vakit geçirtme amacına hitap etmiş olur. Bu da yeterli değildir. Bu nedenle bir çocuk edebiyatı yazarı olan Gülten Dayıoğlu'nun da eserlerini oluştururken bu amaca ne derece hitap ettiğinin araştırılmasının önemli olduğu düşünölmüştür.

1.8. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma Gülten Dayıoğlu'nun;

- 1) Eserlerinde hangi temaları işlediğini,
- 2) Bu temalardan hangisine ne oranda ağırlık verdiğini tespit etmeyi amaçlamaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma, betimsel tarama modelinde yapılan bir araştırmadır. Gülten Dayıoğlu'nun çocuk romanlarında yer alan temaları belirlemeye yönelik kaynak taramasıdır.

2.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmada Gülten Dayıoğlu'nun gezi kitapları, altı-dokuz yaş arası çocuklar için hazırlanmış her sayfası resimli çocuk kitapları, dokuz-on iki yaş kesimi için hazırlanmış öykü kitapları, çocuk romanları ve gençlik romanlarının oluşturduğu evrenden, on üç eserden oluşan çocuk romanları örneklem olarak seçilmiştir. Araştırmanın örneklemini oluşturan Gülten Dayıoğlu'na ait çocuk romanları şunlardır:

- Dayıoğlu, Gülten (2006). *Akıllı Pireler*. (20. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, Gülten (2008). *Ben Büyüyünce*. (21. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, Gülten (2003). *Dört Kardeşiler*. (16. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, Gülten (2001). *Dünya Çocukların Olsa*. (11. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.

- Dayıoğlu, Gülten (2004). *Fadiş*. (28. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, Gülten (2008). *Ganga*. (14. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, Gülten (2008). *Gökyüzünde Mor Bulutlar*. (19. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, Gülten (2008). *Işın Çağı Çocukları*. (20. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, Gülten (2005). *Midos Kartalının Gözleri*. (10. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, Gülten (2002). *lmsz Ece*. (10. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar, 10. Basım.
- Dayıoğlu, Gülten (2000). *Parbat Dağı'nın Esrarı*. (7. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, Gülten (2007). *Suna'nın Serçeleri*. (22. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, Gülten (2008). *Tuna'dan Uçan Kuş*. (17. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, Gülten (2004). *Yurdumu zledim*. (13. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri kaynak taraması yoluyla elde edilmiştir. Bazı kaynaklar için çeşitli kütüphanelerden ve internet sitelerinden yararlanılmıştır. Gülten Dayıoğlu'nun tüm çocuk romanları kitabevlerinden temin edilmiştir.

Çocuk romanları tek tek incelenmiş ve her romanda hangi temaların bulunduğu tespit edilmiştir. Çalışma esnasında, sırasıyla kaynakları temin etme, okuma, fişleme ve değerlendirme işlemleri yapılmıştır. Romanların çözümlenmesinden sonra, belirlenen temalar gruplar hâlinde sınıflandırılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Bu çalışmanın veri analizi sürecinde, öncelikle araştırmanın kaynaklarını oluşturan Gülten Dayıoğlu'nun on üç romanı baştan sona taranmıştır.

Gülten Dayıoğlu'nun, bu çalışmanın esasını oluşturan öykü ve romanlarını incelerken şu noktalara dikkat edilmiştir:

Yazarın her bir çocuk romanı baştan sona incelenmiş ve romanda bulunan tüm temalar tespit edilmiştir. On üç romanın bu şekilde incelenmesinden sonra tespit edilen tüm temalar bir havuzda toplanmıştır. Bu aşamada tüm temalar ana başlıklara ayrılarak tasnif edilmiştir. Tasnif aşamasında birden fazla konuya dahil olan temalar her iki başlık altında yer almıştır. Tasnifin tamamlanmasıyla dizin oluşturulmuş, dizinden hareketle temaların yorumlanmasına geçilmiştir.

Temaların işleniş aşamasında yapılan sınıflama doğrultusunda ana başlıklar tek tek açıklanmış, Gülten Dayıoğlu'nun bu temayı ele alış şekline değinilmiştir. Yazarın bu konudaki görüşlerini, temayı nasıl işlediğini somutlaştırmak maksadıyla romanlardan alıntılar yapılarak örnekleme yoluna gidilmiştir.

Son olarak Gülten Dayıoğlu'nun eserlerinde hangi temaları, hangi bakış açısıyla işlediği tespit edilmiş ve araştırmanın sonuç kısmında elde edilen veriler ortaya konmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümün hazırlanmasında Gülten Dayıoğlu'nun çocuk romanları tek tek incelenmiş ve tespit edilen temalar sınıflandırılarak yorumlanmıştır.

3.1. Doğa ve Evren

Doğa, “*Kendi kuralları çerçevesinde sürekli gelişen, değişen canlı ve cansız varlıkların hepsi, tabiat, natür*” ve “*İnsan eliyle büyük değişikliğe uğramamış, doğal yapısını koruyan çevre, tabiat*” (Türkçe Sözlük, 2005: 547) ; evren ise “*Gök varlıklarının bütünü, kâinat, cihan, âlem, kozmos*” (Türkçe Sözlük, 2005: 668) biçiminde tanımlanır. Gülten Dayıoğlu bu temayı işlerken hem doğaya ve evrene verilen zararlara dikkat çekmiş, hem de okuyucularına doğa sevgisi aşılamaı amaçlamıştır.

Gülten Dayıoğlu'nun çocuk romanlarında doğa ve evren temasını *doğanın yok olması, doğa kirliliği, doğa sevgisi, hayvanlar, hayvanların işbirliği, hayvanlara verilen zarar, pirelerin soyunun tükenmesi, aslanların öldürülmesi, fokların avlanması ve bitkiler oluşturur.*

Doğa Sevgisi: Gülten Dayıoğlu eserlerinin birçoğunda doğa aşığı karakterler oluşturmuştur. Bu karakterler, doğanın korunmasının ateşli savunucusu olmuş, ellerindeki tüm imkânları doğanın korunması ve güzelleştirilmesi için seferber etmişlerdir. *Gökyüzündeki Mor Bulutlar* adlı eserde Bayan Niraveda bu rolü üstlenmiştir:

Bayan Niraveda doğa aşığydı. Çevre dostuydu. Her fırsatta çıkarıcı iş adamlarının, ikiyüzlü politikacıların ve bilgisiz insanların doğayı kirleterek yok etmesine karşı çıkıyordu. Çevre için savaş veren bilinçli kuruluşlara ve kişilere sürekli olarak para yardımı yapıyordu. Zaman zaman iletişim araçları yoluyla açıkladığı değerli görüşleri çevre dostlarına adeta slogan oluyordu (s.85).

Midos Kartalının Gözleri adlı eserde yine aynı karakterde bir kahraman oluşturmuştur:

Doğa hayranı bir insan olduğundan, çevre kirliliğine aşırı biçimde duyarlılık gösteriyordu. Bu yüzden çevreyi kirleten fabrikaları yasal gerekçelerle kapattırıyordu (s.81).

Doğanın Yok Olması: Yazar, eserlerinde doğanın insan eliyle düşünülmeden, acımadan nasıl yok edildiğini anlatır:

Yerçekiminin oluşmasında yerkürenin yapısındaki madenlerin yapısı önemli bir etken. Bu bileşimler zamanla ve çeşitli nedenlerle değişime uğramaktadır. Özellikle on dokuzuncu yüzyılda hızlanan Teknolojik Devrimle, yerküreyi oluşturan madenlerde, başkalaşım olgusu belirmiştir. Yeryüzüne atılan atom bombası, nükleer enerji deneyleri, hava, su, toprak ve gürültü kirliliği, bu başkalaşımın en önemli nedenleridir.

Bu bombalar, deneyler ve dünyayı saran kirlilik, iklimleri ve bitki örtüsünü olumsuz yönde etkilemiştir. Bu etkenler yanında bir de yeryüzünde katlanarak artan toprak kayması olayı yaşanmaktadır.

Ormanların yok edilmesi, yerkabuğundaki toprak katmanlarının, sel suları ve rüzgârlarla, denizlere ve nehirlere karışmasına neden olmuştur. Bu etkiyle denizlerin ve akarsuların bileşimleri bozulmuştur. Bunun sonucunda, sularda yaşayan pek çok canlı türü yok olmuştur (Ganga, s.107-108).

Hayvanlara Verilen Zarar: İnsanoğlu varlıkların en akıllısı olduğu halde hayatını sürdürebilmek için diğer varlıkları koruması gerektiğini düşünemezken, bazen hayvan diye nitelenen canlılar insanlardan daha duyarlı olabilir. Yazarın hayvanların dilinden yazdığı *Akıllı Pireler* adlı eserinde, pireler, insanların yaptığı pire soykırımına engel olmak için toplantılar düzenlerler. Bu toplantılardan birinde beyaz pire kendi nesilleri tehdit altındayken bile varlıklarını sürdürebilmek için insanoğlunun varlığına ihtiyaç duyduklarını şöyle dile getirir:

Pire soyunun sayın temsilcileri! Anladığım kadarıyla buraya, pire soykırımına girişen insanların bu eylemlerine engel olmak için toplandık. Bu durumda pirelerin çoğu insanoğluna düşman gözüyle bakmakta. Oysa insanlar bizim yaşam kaynağımız. Sadece insanî pirelerinin değil, kedi, köpek, tavuk, sığır, davar... pirelerinin yaşamları da insanlara bağlıdır. Onlar kedileri, köpekleri, davarları, sığırları... beslemeseler, pireler nerede yaşayıp üreyecekler?

Gerçek böyleyken, insanoğlunu düşman edinip çeşitli yöntemlerle savaşa kalkışmamız, bindiğimiz dalı kesmek olur. Akıllıca davranırsak, yeryüzünde insan var oldukça, pire soyu da varlığını koruyabilir. Ama insan soyu yeryüzünden silinir giderse, bizler de kesinlikle yok oluruz. Bunu aklınızdan çıkarmayın (s.124,125).

Beyaz pire, düşman olarak gördükleri insanoğlunun zaten birbirini yok etmek için elinden geleni yaptığını, pirelerin bu duruma bir dur demesi gerektiğini söyler:

Sayın Temsilciler! Soy sürdürme konusunda asıl tehlikede olanlar bizler değiliz, insanlardır. Anlattıklarımıza bakılırsa, akıl almaz silahlar üretilip, delicesine işler yaparak, bir gün kendilerini tümünden yok edecekler. Benim önerim şudur: Öncelikle elbirlik olup yaşama kaynağımız olan insanların, birbirlerini yok etmelerini

engelleyelim. Sonra kendi soyumuzu sürdürmenin yollarını arayalım
(s. 125).

Yazar, bu sözleriyle okuyucusuna, insanoğluna dışarıdan bir gözle bakma imkânı sağlamıştır. İnsanoğlunun sadece doğaya, hayvanlara, bitkilere değil aslında özellikle kendi nesline “insanlık”a ne kadar çok zarar verdiğini, pire gibi küçücük ama insanla her yere gidebilen, belki de insana en yakın hayvanın gözünden sunmuştur.

Yazar bunlardan başka insanların hayvanların soyunu tükettiğini, bilinçsizce avlandıklarını, hayvanlara nasıl acı çektirdiklerini detaylarıyla anlatır:

Salyangozu kesekâğdının içine koydular. İşte o zaman kendini beğenmiş salyangoz büyük bir korkuya kapıldı. Kesekâğdının içi karanlık ve havasızdı. Üstelik karnı da acıkmıştı. Gün boyunca orada kaldı...

Akşamüstü eve varınca Ayhan onu boş bir şeker kutusuna yerleştirdi. Geceyi burada geçiren salyangoz, sıkıntidan ve açlıktan ölecek gibi oldu. Ertesi gün Ayhan salyangozu alıp sokağa çıktı. Mahallenin tüm çocukları Ayhan'ın çevresine toplandılar. Kimi kabuğun içine parmağını sokup hayvanın canını acıtıyor, kimi onu ters çeviriyor, kimi de kabuğu tak tak vuruyordu. Kendini beğenmiş salyangoz, kabuğun içine büzüşmüş, korkudan tir tir titriyordu.

Ayhan salyangozun göz alıcı kabuğuyla övünüyor, ama içindekinden korkuyordu. O akşam annesiyle babası odalarına çekilince eline bir parça süpürge çöpü aldı. Kabuğun içine rastgele batırmaya başladı. Amacı salyangozu öldürüp korkudan kurtulmaktı (Suna'nın Serçeleri, s.43, 44).

Bitkilere Verilen Zarar: Doğa ve evren temasını oluşturan unsurlardan biri de bitkilendir. Yazar eserlerinde bitkilerin insan yaşamındaki yerinden, korunmasının gerekliliğinden, insanların bitkilere verdiği zararlardan şu şekilde bahseder:

Bugüne dek hep bitkilerle beslendik. Onlardan barınak edindik. Gemiler yapıp okyanusları aştık. Yeni yeni kıtalara ulaştık. Tekerlek yapıp yol aldık. İlaç yapıp acılardan kurtulduk. Sağlığımıza kavuştuk: Gün geldi, ağaçları kar beyazı yapraklara dönüştürdük. Kitaplar bastık. Zihnimizi bileedik, gönlümüzü besledik.

Bitkilerden türlü çalgılar yaptık. İçimizin coşkusunu bin bir ezgiye dönüştürüp birbirimizle paylaştık. Kısacası, bitkiler uygarlığın, keşiflerin, yeni buluşların kaynağı oldu.

Ne var ki, bunca hizmetlerine karşın, bitkileri layık oldukları gibi değerlendiremedik. Kendimizi uygarlık çarkına kaptıralı, bitki dostlarımızı göz ardı etmeye başladık.

(...)

Ormanları yakıp gencecik ağaçları keserek yere deviren acımasız insanların sayısı da giderek artmakta. İnsanoğlunun bitkilere karşı işlemiş olduğu öyle suçlar var ki! saymakla bitmez (Parpat Dağı'nın Esrarı, s.116, 117).

3.2. Bilim ve Teknoloji

Bilim, “Evrenin veya olayların bir bölümünü konu olarak seçen, deneye dayanan yöntemler ve gerçeklikten yararlanarak sonuç çıkarmaya çalışan düzenli bilgi, ilim” (Türkçe Sözlük, 2005: 269) şeklinde tanımlanmıştır. Teknoloji ise “Bir sanayi dalı ile ilgili yapım yöntemlerini, kullanılan araç, gereç ve aletleri, bunların kullanım biçimlerini kapsayan uygulama bilgisi, uygulayım bilimi” ve “İnsanın maddî çevresini denetlemek ve değiştirmek amacıyla geliştirdiği araç gereçlerle bunlara ilişkin bilgilerin tümü.” (Türkçe Sözlük, 2005: 1939) şeklinde iki farklı tanımla karşımıza çıkar. Bu bölümde, bilim ve teknoloji temasının içeriği olarak bilimin insan yaşamındaki yeri ve öneminden, iyi ve kötü yönlerinden, bilim adamının özelliklerinden çeşitli buluş ve deneylerden, teknolojik gelişmelerin insan

hayatına etkisinden, teknolojinin doğru ve yanlış kullanımının doğurduğu sonuçlardan bahsedilecektir. Gülten Dayıoğlu'nun çocuk romanlarında bilim ve teknoloji temasına ilişkin olarak *buluşlar*, *bilim adamı*, *deneyler*, *internet* ve *televizyon* tespit edilmiştir.

Gülten Dayıoğlu, bilim ve teknoloji alanında okuyucusun ufkunu genişletmek, bilimi çocukların anlayacağı düzeye getirmek, yeni buluşlardan bahsederek çocukların bu alanda dar kalıplardan sıyrılmasını amaçlamıştır.

Bilim Adamları: Gülten Dayıoğlu *Ölümsüz Ece* adlı eserinde kahramanını tarihe bir yolculuk yaptırır. Geçmişten bugüne kadar gelen bilim adamları, filozoflar ve yapılan buluşlar adeta tarih şeridinin önünden geçiyormuşçasına sıralanır. Eserde yaptığı işlerden, keşiflerinden, düşüncelerinden, eserlerinden bahsedilen önemli kişilerden bazıları şunlardır:

“Tales, Heredot, Demokrit, Anaksagoras, Sokrat, Aristoteles, Diyojen, Arşimet, Oğuz Kağan, Dede Korkut, İbni Sina, Nasrettin Hoca, Gutenberg, Kristof Kolomb, Edison, Arşimet...” Bu isimler yazarın bilime, bilgine, düşünörlere ne kadar önem verdiğinin göstergesidir.

Buluşlar: Yazar, bilimsel buluşları hem iyi hem kötü yönleriyle işlemiştir. *Işın Çağı Çocukları* adlı eserinde bilim adamlarının buluşlarına dayanan silahların, bilimsel buluşların yarattığı felaketlerin yine bilim adamlarının gayretiyle durdurulabileceğini anlatır. Romanda anlatılan “gümüş ışınları” ve “altın ışınları” simgesel bir anlam taşımaktadır. Gümüş ışınlarının bulunmasıyla dünya adeta cennete dönüşür:

Bundan sonra dünyada pek çok şey değişecek. Artık insanlar, insanları öldürmeyecek. İnsanoğlu tüm yeteneğini insanlığın yararına kullanacak. Hiçbir zaman savaşlar çıkararak, yaptıklarını yıkamayacaklar. Kısa sürede, kendilerine, mutluluk içinde yaşayacakları bir dünya kuracaklar. İnsanlar artık, insanlığın yüz karası olan sevgisizlik, yalancılık, kıskançlık, bencillik, kendini beğenmişlik, kin, nefret, öfke, düşmanlık, acımasızlık ve cana kıyma... gibi duygu ve düşüncelerden arındılar. Bundan sonra, insanlar, evrenin yüce varlığı olan “insan” adına ve yüceliğe yakışan, doyumsuz bir yaşam sürecekleler (s.83).

Bilim adamlarının buluşu sayesinde savaş, kin ve nefret tarihe karışır:

Işın çağından önceki çağdan kalma kitaplar, filmler, resimler, savaş planları, savaş raporları, soygun, baskın, cinayet dosyaları, çeşit çeşit insan öldürme araçları... Işın çağı insanlarına tiksinti ve utanç veriyordu. Yakıcı, yıkıcı, boğucu, parçalayıcı bombalar, tüfekler, tabancalar insan gövdesini delik deşik etmeye yarayan boy boy, biçim biçim mermilerin bir bölüğü, örnek olarak, müzelere kaldırılmıştı. Arta kalanlarsa yok edilmişti. Yeni insanlar onları müzelerde görünce bile dehşete kapılıyorlardı (s.90).

Eserde konuyu işlerken buluşun sadece yapılmasından değil, doğurduğu sonuçlardan da uzun uzun bahseder:

Barut bulundu. Bunu ateşli silahlar izledi. Bu silahlar bir çırpıda binlerce insanı öldürmekle kalmıyor, insan emeğiyle oluşan pek çok şeyi de yakıp yıkıyor.

Pusula da yeni buluşlardan, önceleri uçsuz bucaksız denizlere açılmaktan korkan gemiciler, pusula ile dünyayı dolaşmaya başladılar. Dünyanın bilinmedik, görülmedik kıyılarına, adalarına ulaşmayı başardılar. Bu onları çok mutlu kıldı. Ama yeni bulunan topraklarda yaşayan insanlar, ülkelerini, özgürlüklerini, mutluluklarını yitirdiler. Bunları korumaya kalkışanlarsa canlarından oldular (s.148).

Gülten Dayıoğlu'nun eserlerinde şimdiye kadar yapılan buluşların yanı sıra günümüzde bilim adamlarının dahi halen aklına gelmeyecek, bir yandan imkânsızlığına inanırken bir yandan da “Acaba olabilir mi?” kuşkuları uyandıran buluşlar vardır:

Yeni kuşaklar hem çok sağlıklı, hem de çok duyarlıydılar. Atalarının bitkiler dünyasıyla kurdukları ilişkiyi hızla geliştirdiler. Onların tam başaramadığı iletişimi gerçekleştirdiler. Böylece adeta bitki dünyasının birer bireyi oldular (Parpat Dağı'nın Esrarı, s.58).

Gençlerin en büyük umudu, Al'ın yaptığı KAMA adlı bilgisayardı.

KAMA gerçekten akıllı, sağduyulu ve kusursuz düşünce yeteneği olan, eşsiz bir insan gibiydi.

Çeşitli konularda akla gelmedik görüşler üretiyor, karmaşık sorunlara en iyi çözümler buluyordu.

Ayrıca görüntülü haberleşme aracı olarak da kullanılıyordu. KAMA'nun özellikleri sadece bunlar değildi. Al, bu olağanüstü aygıtın içine öyle bir düzenek yerleştirmişti ki, gerekli koşullar sağlanınca

başka bilgisayarların iletişim ağına da girebiliyordu (Midos Kartalının Gözleri, s.98).

Televizyon: Teknolojinin ilerlemesinin insan hayatı üzerindeki etkilerini anlatırken yaşı kırkın üzerindeki herkesin yaşadığı, “televizyonun evlere ilk kez girmesi” olayını dramatik şekilde işler:

Okulların açılmasına yakın, arka sokaktaki komşuları televizyon aldılar. Semtin ilk televizyonuydu bu. Ev, geceleri komşularla dolup taşıyordu. Öteki çocukların arasına karışıp Erek de gitti bir gün. Bir kucaklık kutunun içinde koşturan atlıları, vızır vızır giden uçakları, trenler, arabaları, kıyasıya yumruklaşan adamları, ateş kusan silahları görünce ağzı açık kaldı.

Ev sahibi erkenden işe gideceği için yatıp uymak istiyordu ama konuklar gitmek bilmiyorlardı. Bu nedenle kısa bir süre sonra televizyon için gelen komşuları, özellikle çocukları “bugün iyi program yok. Televizyonu açmadık.” diyerek savmaya başladılar.

Önceleri çok sevilen komşu sevilmez oldu. “Bencil insanlar” diye atıp tutmaya başladılar arkalarından. Hele Erek aklına geleni söylüyordu. “İnşallah elektrikleri kesilir.” ya da “ İnşallah televizyonları bozulur.” diyerek ilendiği günler de oluyordu. Akli televizyonda kalmıştı (Ben Büyüyünce, s.71).

Yurdumu Özledim adlı eserde başkahraman Atıl, televizyonla gurbette tanışır. Televizyon burada gurbetçilerin köyleri ve Almanya arasındaki farkı somutlaştıran simgesel bir anlam da taşır:

Atıl, orada ilk kez televizyonla karşılaştı. Şaşırıldı kaldı. Dik dik yüzüne bakan konuşmacı, kendisine tatlı tatlı gülümseyen şarkıcı, küçücük kutunun içinden gelip geçen trenler, otomobiller, hele hele futbolcular. Atıl'ı şaşkınlıktan şaşkınlığa sürükledi. Futbol karşılaşmasına bakarken, kaç kez boş bulunup elleriyle yüzünü kapamaya kalkıştı. Sanki top kutudan çıkıp kendisine çarpacakmış gibi geliyordu ona... Babası ve arkadaşları, davranışlarına bakıp bakıp köyden ilk geldikleri günü anımsıyor, birbirlerine gülünç anılarını anlatarak katılasıya gülüyorlardı (s.102).

Yazar, televizyonun yarattığı bu durumun yanında televizyonun insan hayatını nasıl işgal ettiğini, ne kadar çok vaktini aldığını da eserlerinde işler. Aşağıda *Ben Büyüyünce* adlı eserde başkahraman Erek'in eve televizyon alınmasından sonra televizyona karşı tutumu gösterilmiştir:

Derslerini bitirir bitirmez televizyonun karşısına geçiyor, kapanuncaya değin kıvıldamıyordu. Tüm programları sıkılmadan, bıkmadan yutarcasına izliyordu. (...) Beyaz cama biri çıksa da Erek'e "öl" dese, ölecek durumdaydı. Gördüğü, duyduğu her şeye inanıyor. Yerine göre iyi, yerine göre kötü yönden, alabildiğine etkileniyordu. Günlük yaşamında televizyonda sevdiği kişiler gibi davranıyor, olayları onlar gibi yorumluyordu (s.72).

Burada, televizyonun çocuklar üzerindeki olumsuz etkisine dikkat çekilmektedir. Çocuklardan iyi ile kötüyü her zaman doğru şekilde ayırt etmesi beklenmez. Özellikle aileler için bu önemli bir sorundur. Bu sorunun aşılması için onların bilinçlendirilmesi gerekir.

İnternet: Teknolojik gelişmelerin son ürünlerinden sayabileceğimiz “internet” de Gülten Dayıoğlu’nun eserlerinde yerini almıştır:

Ganga, babasının arkasına geçip, onun çalışmalarını izlemeye başladı. İşte o zaman ilk kez internet denilen bilgi ağıyla tanıştı.

Bu olağanüstü bilgilendirme yönteminin bilincine varınca, sevinçten çıldırarak gibi oldu. Çok geçmeden evdeki bilgisayarı internete bağladı. O günden sonra Ganga adeta kişilik değiştirdi. Gününün hemen tümünü internette geçiriyordu. Bu sürede dünyanın en büyük kütüphanelerine bağlanıyor, onlardan bilgiler ediniyordu. Bazen dünyanın dört bir tarafındaki bilim adamlarıyla iletişime giriyordu. İnternet yardımıyla şimdiden birçok dost edinmişti (Ganga, s.95).

3.3. Duygular

Gülten Dayıoğlu duygu yönü ağır basan eserler yazmıştır. Yazar tek bir eser içerisinde bile birçok duyguyu aynı anda işlemeyi başarmıştır. Yazarın oluşturduğu karakterler bize sevginin her türlüünü, nefreti, kıskançlığı, aşkı, yardımseverliği, kendini beğenmişliği tek tek yaşatır. Yazar, bu duyguları işlerken, okuyucusuna da yaşatmayı başardığı gibi, ders verme amacı da taşır.

Gülten Dayıoğlu’nun eserlerinde *sevgi, evlat sevgisi, bitki sevgisi, hayvan sevgisi, doğa sevgisi, çocuk sevgisi, yurt sevgisi, baba sevgisi, özlem, yurt özlemi, somurtkanlık, yardımseverlik, açgözlülük, acımasızlık, ayrımcılık, aşk, iyilikseverlik, dürüstlük, utanç, bencillik, annelik, annesizlik, arkadaşlık, çaresizlik, korku, insanlık,*

kendini beğenmişlik, pişmanlık, kıskançlık, kötülük, yalnızlık ve hoşgörü duygularını işlediği tespit edilmiştir.

Yurt Özlemi: *Yurdumu Özledim* adlı eserin ana temalarındandır. Eserde, para kazanmak için Almanya'ya giden bir Türk ailesinin yaşadıkları anlatılır. Anne bir gün evde bavulları düzeltirken oğlunun köyde giydiği kıyafetleri bulur. Bu onun ve oğlu Atıl'ın sürekli bastırmaya çalıştığı yurt özleminin bir anda gün yüzüne çıkmasına neden olur:

Atıl hemen eline alıp bağına bastı onları. (...) Pantolonun paçasındaki kurumuş çamurlar çarptı gözüne. 'Köyümün çamuru' diyerek parmaklarının arasına alıp ovaladı (s.160).

Eserin sonunda maddî sıkıntı çekmemek için Almanya'ya giden aile yaşadıkları manevî sıkıntılardan bunalmıştır. Yurt özlemi her şeyi bastırır ve köyelerine kesin dönüş kararı alırlar. Yol hazırlığı sırasında Atıl, Almanya'ya gelirken yaşadığı coşkuyu anımsar:

Yurda dönmek üzere, büyük bir coşkuyla uçağa binerler ve uçaktan inince tüm yurt özlemiyle yanan diğer işçiler gibi toprağı öperler (s. 167) .

Atıl, İstanbul'da yurt ve Türkçe özlemini giderir:

Atıl, sokaklarda ikide bir duraklayıp çevresinde konuşulanları dinliyordu. Türkçeyi öylesine özlemişti ki, hiç tanımadığı kimselerin birbiriyle konuşmalarını dinlerken bile kendinden geçiyordu.

Sokaklardaki reklamlara, film afişlerine, hatta sokak ve dükkân adlarına bakarken bile göğsü kıvançla kabarıyordu. İki yıldır özlemini çektiği şeylere birden kavuşmanın coşkusu içindeydi. Hele yediği yemekler... (s. 167)

Eser, yurt dışında yaşayan Türklerin yaşantısını, duygularını özetler niteliktedir. Yazar, Atıl'ın duygularını yansıtarak aslında birçok gurbetçinin duygularına tercüman olmuştur. Bunun yanı sıra yurdunu küçümseyerek, yabancı ülkelere gitmeyi arzulayanlara ders verici niteliktedir:

Artık ağlamıyorum, baba. Arkadaşlarımdan gerideyim ya, sevinmem gereken çok şey var ortada. Kendi topraklarımda yaşıyorum. Horlanmıyorum, aşağılanmıyorum, dövülüp sövülmüyorum. Almanya'nın insanları, taşı toprağı, sokakta gezen kedisi köpeği, daldan dala uçuşan serçeleri bile yabancıydı bana (...) Orada iki yıl süreyle hiçbir gün sokakta, parkta, evde, okulda gönlümce koşup coşamadım. Merdivenlerden inip çıkarken bile suçlu gibi ayaklarımın ucuna basarak yürüyordum. (...) Kısacası, sığıntı gibiydim Almanya'da (s. 170).

Atıl, köyde yürürken Almanya ile Türkiye'yi karşılaştırır. Almanya'nın temiz ve örülü sokakları; temiz, bakımlı hayvanları gelir gözüne, Atıl basit ama anlamlı ve güzel bir tespit yapar:

Öteden geçen köpeğin karnı sırtına yapışmış, tüyleri birbirine karışmıştı. Ama boynunda tasma yoktu, gönlünce gezip dolaşıyordu köy sokaklarında (s. 171).

Yurt özlemiyle yanıp tutuşan kahramanlardan birisi de *Tuna'dan Uçan Kuş* adlı eserdeki Behram isimli karakterdir. Behram, Tuna kıyılarından alınarak Osmanlı İmparatorluğu'na getirilmiş devşirme bir çocuktur. Kendini her alanda çok iyi yetiştirir. Evlenir, bir oğlu olur. Osmanlı toprakları artık ailesinin bulunduğu yerdir, onun da yurdu olmuştur. Bir sefer sırasında korsanlar tarafından kaçırılır. Türlü olaylar neticesinde Tunus Beyi olur. Her şeye rağmen Behram, yine de mutsuzdur. Burada aile bağının önemi bir kez daha vurgulanır. Önce evlat olarak ailenin parçasıyken; şimdi kendi bir aile kurmuştur. Aile özlemi ve yurt özlemi her şeyin üstündedir:

Eşini, oğlunu öylesine özlemişti ki!.. Padişahlık değil de dünyayı verseler, artık oralarda kalamazdı (s.150).

Bir yandan Tunus'u idare ederken, diğer yandan da hazırlıklara başlar:

İstanbul'a gideceği günü iple çekiyordu. Evinden, yurdundan ayrılalı tam yedi yıl olmuştu (s.151).

Yurt Sevgisi: Geçimlerini sağlamak için Almanya'ya giden aile, vatan hasretine dayanamayıp kesin dönüş kararı alır. Döndükten sonra *Yurdumu Özledim* adlı romanın başkahramanı Atıl, şu cümleleriyle yurt sevgisini dile getirir:

Yollar çamurlu, evler yıkık dökük, insanların giysileri yırtık ya da yamalı, kediler, köpekler bakımsız olsun. Bacalardan çıkan dumanlarla sokaklara tezek kokusu yayılsın varsın... Köyümüzün

insanı bizim, kediler, köpekleri ve de tezekleri bizim. İnsanlarımızın yürekleri sevgi yüklü (s.172).

Aile Sevgisi: *Dört Kardeştiler* adlı eserde başkahramanlardan Feten, annesi ölünce kardeşlerinin tüm sorumluluğunu, evin yükünü küçük yaşta sırtına almak zorunda kalmıştır. Bu işleri yaparken zorsunmaz, çünkü ailesini çok sever:

Evin yükü, dört kardeşin en büyüğü, Feten'in omuzlarındaydı. Yaşar'ın bezlerini ve bulaşıkları o yıkıyordu (...) Feten, bu işleri isteyerek yapıyordu. Çünkü kardeşlerini, babasını, dedesini ve evini çok seviyordu. Hele babasını! Onu herkesten çok severdi. Sonra Yaşar'ın sevgisi gelirdi. Daha sonra da Habibe, Döndü ve Dedesi... (s.11)

Anne Sevgisi: Gülten Dayıoğlu'nun eserleri arasında annesiz kalan, anne özlemi çeken tek kahraman Fadiş değildir. *Dört Kardeştiler* adlı eserde de çocuklar annelerini küçük yaşta yitirirler. Evin en büyük kızı Feten'in duyguları söyle dile getirilmiştir:

Feten hepsinden çok yorulmuştur. Önce ev işi, sonra oyun oynamak, kardeşlerinin ardından koşmak ve sık sık Yaşar'ı sırtlamak... (...) Feten, kendi kendine, 'İçeriye girip sofrayı kurmalı, kardeşlerini doyurmalı, yatakları serip yatırmalıydı...' Bir an 'Anamız olsaydı.' deyip içini çekti (s.12).

Anası anıldıkça, Feten'in içi özlemle dolardı. Anasının kokusu burnunda tüterdi. Anasını en çok o anımsıyordu (s.50).

Baba Sevgisi: Yazar, sevgi duygusunu tezadıyla birlikte verir. Fadiş'in babası, Fadiş küçücükken evi terk etmiştir. Fadiş, baba sevgisinin eksikliğini yaşar; babası onu hiç öpmemiş, ona hiç candan sarılmamıştır. Babasıyla yüz yüze geldiği zaman duygularını saklamaz:

Bir gün otururlarken babası kızına, "Annenle ayrılınca hangimizle kalmak istersin?" diye sorunca, Fadiş hiç düşünmeden "Annem!" diye cevap verir. Fadiş'ten kendisini istemediğini duyan Kâmil Bey çıldırır ve onu döver. Ertesi gün de ortadan kaybolur. Fadiş korkuyla beraber çaresiz yengesinin yanına gider, yengesine babasının yaptıklarını anlatınca onlar da bu küçüğün durumuna acır ve onu korurlar. Babası gidince Fadiş kendi kendine iç çeker: "Babam, başkalarının babalarına hiç benzemiyor. Yabancı gibi" (Fadiş, s.67).

Yardımseverlik: Yardımlaşma, Gülten Dayıoğlu'nun eserlerinde sıklıkla vurgulanan temalardandır. Aşağıda verilen örnekte *Fadiş* adlı eserde düşman işgali neticesinde evleri yakılıp yıkılan köylünün el ele vererek hayata dönme çabaları ve Naciye Kadın'a köy halkının elbirliğiyle yaptıkları yeni ev anlatılmaktadır. Bu örnekte köy halkının yardımlaşma duygularının ne kadar güçlü olduğu vurgulanmıştır:

Böylece elbirliğiyle yangın artıkları temizlendi. Kasaba halkı, evlerinin yerine başlarını sokacak birer barınak yapmaya giriştiler. Herkes birbirine yardıma koşuyordu. Kimi taş kırıyor, kimi toprak taşıyor, kimi de kerpiç döküyordu.

(Naciye Kadın'ın oğlu kısa süre önce şehit olunca kızı Cemile'den başka kimsesi kalmamıştır. Yanan evini onaracak kimsesi yoktur.)

Mahalle halkı bir karar aldı: Herkes bir gün kendi evinin yapımıyla uğraşacak; bir gün toplanıp Naciye Kadın'ın evini yapmaya çalışacaklardı.

Karar, kolaylıkla uygulandı. Bir süre sonra Naciye Kadın'la Cemile de tek odalı, toprak damlı evlerine yerleştiler. Kasabaya çevre köylerden yiyecek, giyecek yardımı yapıyorlardı (s.10).

Hoşgörü: Fadiş, yaşadığı tüm olumsuzluklara rağmen iyi bir insan olma özelliğini kaybetmez. Kimse için kötülük düşünmez. Her zaman hoşgörülü tavrını sürdürür. Yazar, kahramana bu özellikleri yükleyerek okuyucularına satır aralarında “iyi insan olma” düşüncesini aşılır:

Fadiş, iyimser bir kızdı. Oyunlarda mızıkçılık yapmaz, hep haklıdan yana olurdu. Oyun kurmakta birinciydi. (...)

Kimseyle kavga etmezdi. Kavga etmek isteyen arkadaşlarına da engel olup, kavgacıları yatıştırırdı (Fadiş, s.99).

Utangaçlık: Yengesinin yanına sığınan Fadiş tam anlamıyla çaresizliği yaşamaktadır. Küçücük hâliyle hem biraz utangaç, hem de gururludur:

Üstü başı kirlenmiş, basma giysisinin çiçekleri kirden yok olmuştu. (...) Bazen sabahları bir kıyı ekmek yiyen Fadiş, akşama değin onunla dolaşmak zorunda kalıyordu. Karnı acıksa da, istemeye utanıyordu (s.70).

Utanç: *Yurdumu Özledim* adlı eserin başkahramanı Atıl Almanya'ya giderken arkadaşlarına fazlasıyla övünür. Vatan hasretine dayanamayıp kesin dönüş kararı aldıklarında söyledikleri sözleri hatırlayıp utanır.

Arkadaşlarına övünürken, ağzından çıkan sözcükler bir bir kulağına doldu. 'Gözümde nasıl da büyütmişim Almanya'yı!' diye mırıldanmaktan kendini alamadı. İçin için utandı (s.166).

Korku: *Suna'nın Serçeleri* adlı eserde iki arkadaşın eğlenmek için buz tutan nehirde kaymaları ve sonrasında yaşadıkları korku dolu anlar anlatılmıştır:

Ali "Gel," dedi. "el ele verip, son bir kez daha kayalım."

Ömer, "Olur," dedi. Ve Kış Baba şarkısını söyleyerek, buzun üzerinde dans ede ede kaymaya başladılar.

Birden bir çatırtı işittiler. Birbirlerinin ellerini sımsıkı tutuyorlardı. Sağdan soldan yükselen çatırtılar gittikçe arttı. Kısa bir süre sonra, çocukların üzerinde buldukları buz yavaş yavaş kımıldamaya başladı. Ali'yle Ömer şaşkınlıktan ve korkudan ne yapacaklarını bilemiyorlardı. İlk konuşan Ali oldu. Ömer ağlamaklıydı.

"Biz ne olacağız? Nehrin tam ortasındayız. Ne yapsak acaba?"

İkisi de korkudan titremeye başlamışlardı.

"Dur, kımıldama. Nehre düşüp boğuluruz," dedi Ali.

Buz adacık gittikçe artan bir hızla ilerliyordu. Ali'yle Ömer ağlayıp bağışarak çevreden yardım istiyorlardı:

“Yetişin, yetişin! Kurtarın bizi, yetişiiiiin!”(s.29)

Kaygı: Fadiş, genelde neşeli, iyimser ve hoşgörülü biri olmasına rağmen birçok olumsuz duyguyu da bir arada yaşar. Annesine duyduğu özlem, sürekli birilerinin yanına sığınmaktan kaynaklanan eziklik, babasının gelip onu kaçıracağı endişesi, yoksulluğun verdiği çaresizlik duyguları iç içedir:

Köye geldikten sonra neşesi iyice artan Fadiş; bu köyü ve köylüleri çok sevmiştii ama içinde bir tedirginlik vardı. ‘Beni bir gün buradan da alıp giderler.’ diye kaygılanıyor, ‘Toroslu’dan, Tanardı’dan çekip kopardıkları gibi buradan da ayıracaklar beni!’ diyordu. Bu kaygı neşesini kaçıırıyordu (s.112).

İmece usulüyle yaptıkları ve bu yıl ilk defa kullanacakları okulundan ve arkadaşlarından ayrılmak düşüncesi, onu çok kaygılandırırıyordu (s.155).

Dürüstlük: Yazarın *Fadiş* ve *Dört Kardeştiler* adlı eserlerinde başkahraman hep örnek alınacak özelliklere sahip olmuştur. *Suna’nın Serçeleri* adlı eserde başkahraman Suna, bize iyi özellikleriyle örnek alınacak kişi portresi çizer. Bu iyi özelliklerinden biri de dürüstlüktür:

Suna yaramaz, savruk, biraz da kaba bir çocuktur. Ama çok dürüsttü. Hiç yalan söylemez, iyi ya da kötü hiçbir olayı annesinden, babasından, öğretmeninden ve arkadaşlarından saklamazdı. Bir konuda söz verdi mi, ölür, yine de sözünden dönmezdi. Sınıf arkadaşları arasında çıkan anlaşmazlıklarda ve kavgalarda, öğretmen Suna’nın tanıklığına başvururdu (Suna’nın Serçeleri, s.11).

Acımak: Yazarın eserlerinde kahramanlarına yüklediği duygulardan birisi de acıma duygusudur. *Suna'nın Serçeleri* adlı eserde Suna'nın güzel huyları arasında acıma duygusu da sıralanır:

Güzel bir huyu da vardı Suna'nın: Acımak. Acıma duygusu çok güçlüydü. Yoksullara acır, aç ve güçsüz hayvanlara acır; kedilere, köpeklere işkence eden çocuklarla kıyastıya kavgaya girişirdi. Yoksullara yardım eder, öksüz çocuklarla birlikte gözyaşı dökerdi...
(s.11)

3.4. İnsanlar

Gülten Dayıoğlu'nun çocuk romanlarında insana ait *savaş, silahlanma, insan öldürme, barış, sömürgecilik, dayak, insan hakları, eşitlik, kölelik, eğitim, okula başlamak, okumayı sökmek, kitap okuma, eğitim yanlışları, dinî eğitim, fakirlik, zengin-fakir, kumar, eğlence, sorumluluk, oyun, alın teriyle para kazanma, tarihî eser kaçakçılığı ve hırsızlık* gibi temalar tespit edilmiştir. Gülten Dayıoğlu, bir eseri oluştururken tek bir önerme üzerinde durmamış, bu önermenin yanı sıra pek çok yardımcı düşüncüyü de okuyucusuna iletmeyi başarmıştır.

Savaş: Yukarıda sayılan unsurlar arasında en çok işlenen, savaş kavramıdır. Yazar, savaşa karşı duruşunu birçok eserinde vurgular. İnsanların birbirini öldürmesinin anlamsızlığını, bu yolla kimsenin eline hiçbir şey geçmeyeceğini eserlerinde uzun uzun dile getirir.

Yazar, *Yurdumu Özledim* isimli eserinde savaşla ilgili düşüncelerini kahramanının dilinden şöyle dile getirmiştir:

Dünya büyük, üstelik üzerinde hepimize yer var. Canlılar birbirlerinin yaşam ortamlarına göz dikip savaşmazlarsa, dünyada rahat rahat yaşanabilir. Ama barışa hayvanlar şöyle dursun, insanlar bile uymuyorlar. Hayvanlar acıktıkça çevrelerine saldırırlar. İnsanlar tersine, doydukça daha çok isterler. İstediklerini elde edemediler mi silaha sarılır, savaşır, savaşır, savaşır... Dünya kana bulanır. Yüz binlerce insan öldürülür, uygarlıklar yok edilir. Savaşı düşündükçe hayvanlardan utanırım. Onlar bizim gibi birbirleriyle böylesine savaşmazlar... (s.96)

Yazar, savaş konusuyla paralel olarak *silahlanma, insan öldürme, barış, sömürgecilik, insan hakları* gibi konulara da değinmiştir.

Eğitim: Eğitim, insanın doğumundan ölümüne dek süren bir olgudur. Yazar eğitimin okula başlamak, okumayı sökmek gibi keskin dönüşlerine ve eğitim yanlıları, kitap okuma alışkanlığı, dinî eğitim gibi konulara eserlerinde yer vererek okuyucuyu eğitim konusunda da bilinçlendirmeyi amaçlamıştır.

Okumayı Sökmek: *Ben Büyüyünce* adlı eserde başkahraman Erek okumayı sökünce ayakları yerden kesilir:

Gerçekten bir ay sonra Erek okumayı söktü. O gün öğretmen onu öptü. Kendisine güzel bir öykü kitabı armağan etti. Arkadaşları alkışladılar. Eve döndüğünde Erek, öylesine sevinçliydi ki kapıdan girer girmez ninesinin boynuna atıldı. Nine torun divanın üstüne göçtüler. Ninesinin şaşkınlıkla debelenmekte olduğunu görünce

gülmekten kırıldı Erek. Sonra da onu dizinin dibine oturtarak evdeki kitapların hepsini okudu, okudu, okudu... (s.64)

Alın Teriyle Para Kazanmak: *Suna'nın Serçeleri* adlı eserde her öyküde bir öğüt, bir ders verilir. Bu öykülerden birinde alın teriyle para kazanma konusu işlenmiştir:

Kara sıpa bir yandan yürüyor, bir yandan da beterin beteri varmış, zoru görünce kolayını, kötüyü bilmeyince iyinin değerini anlamak zormuş, diye düşünüyordu. O gün ilk kez karnını alnının teriyle doyurdu... O günkü yemin tadı bir başkaydı. Bunu söylediği zaman anası "Elbette," dedi. Bugün emeğinin yemeği yiyorsun. En tatlı yiyecek alın teriyle elde edilen yemdir (s.74).

3.5. Kültür

Kültür, TDK'nin hazırladığı Budunbilim Terimleri Sözlüğü'nde (www.tdkterim.gov.tr, 2010) "Bir halkın ya da bir toplumun maddi ve manevi alanlarda oluşturduğu ürünlerin tümü: Yiyecek, giyecek, barınak, korunak gibi temel gereksemelerin elde edilmesi için kullanılan her türlü araç-gereç; uygulanan teknikler; düşünceler, beceriler, inançlar, geleneksel, dinsel, toplumsal, politik düzen ve kurumlar; düşünce, duyuş, tutum, davranış ve yaşama biçimlerinin topu" olarak tanımlanmıştır.

Gülten Dayıoğlu eserlerinde millî kültür öğelerine yer verdiği gibi yabancı kültürlerle ait unsurları da işlemiştir. İlk olarak millî kültür kavramı işlenecek, ardından yabancı kültürlerle ait unsurlara yer verilecektir.

3.5.1. Millî Kültür

Kültür, bir toplumu oluşturan temel taşlardandır. Mustafa Kemal Atatürk'e göre "Millet, aynı kültürden insanların oluşturduğu toplumdur". Demek ki, "millî kültür", bir devleti ayakta tutan unsurların en önemlisidir. Çünkü millî kültür oluştuğunda ortaya millet çıkar. Millet ise mutlaka bir devlet oluşturur.

Atatürk, millî kültür konusunda hedeflerin neler olduğunu da şöyle belirtmiştir: "Yüksek bir insan olan Türk Milleti'nin tarihî bir vasfı da güzel sanatları sevmek ve onda yükselmektir. Bunun içindir ki, milletimin yüksek karakterini, yorulmaz çalışkanlığını, yaratıcı zekâsını, ilme bağlılığını, güzel sanatlar sevgisini ve millî birlik duygusunu sürekli ve her türlü inceliklerle besleyerek geliştirmek millî ülkümüzdür" (Cunbur, 1981).

Millî kültür bir milleti millet yapan unsurların başında gelmesi nedeniyle en önemli meselelerin başında yer almaktadır. Yazar da bunun bilinciyle konuya gerekli özeni göstermiş neredeyse her eserinde millî kültür öğelerinden birini ya da birkaçını işlemiştir. Millî kültürümüzün birçok öğesi günümüzde işlerliğini yitirmiştir. Günümüz çocukları kültürümüzü oluşturan pek çok unsurla tanışma fırsatı bulamamıştır ve bulamayacaktır. Bu tür öğeler ancak sanat eserleriyle ileriki toplumlara aktarılabilir. Bu aktarımı en kolay, en açık ve en açıklayıcı yapacak sanat dalı ise edebiyattır. Bu nedenle yazarların konuya gereken hassasiyeti göstermesi gelecek kuşaklara kültür öğelerimizi aktarabilmek açısından son derece önemlidir.

Gülten Dayıoğlu'nun çocuk romanlarında milli kültüre ait *ad koyma, al basması, misafirperverlik, kan davası, bitkisel tedavi (kocakarı yöntemleri), dış çıkarma, gelin-kaynana ilişkileri, çocuk eğitimi, süttten kesmek, deyim, büyü-tılsım, iğne oyası, el öpme, milli bayram, dinî bayram, yerde yemek yemek, mevlit, askere gönderme, mani söyleme, sayışma, tekerleme, türkü, erkek çocuk isteği, düğün, kulak*

deldirme, yemek, batıl inanç(kara kedi), Nasrettin Hoca, eski Türklere ait gelenekler gibi unsurlar tespit edilmiştir.

Ad Koyma: Ad koyma geleneği kaybolmaya yüz tutmuş geleneklerden birisidir. *Ben Büyüyünce* adlı eserde başkahraman Erek doğduğunda, dedesi bu geleneğin gereklerini yerine getirir:

“Oğlanın adını koyacağım.” Sonra okumaya girişti. Bir süre okudu, okudu, bebeğe üfledi. Okudu üfledi. Ağzını torununun kulağına yanaştırıp üç kez seslendi. “Adın Erek, Erek, Erek!” Daha sonra ekledi. “Adını ben koydum, ömrünü Tanrı versin. Dilerim çok yaşar, iyi günler görürsün” (s.10).

Bitkisel Tedavi (Kocakarı Yöntemleri): Millî kültür unsurları içerisinde halkın zor zamanlarında imdadına yetişen bitkisel tedavi yöntemleri de vardır. Yazar *Ben Büyüyünce* isimli eserinde diğer birçok millî kültür ögesini işlerken kocakarı yöntemlerine de çokça yer vermiştir. Aşağıdaki kısımda kayınvalide ile gelin arasında geçen bir diyalog bulunmaktadır. Bu diyalogda kayınvalide geline bu yöntemlerden bahsederken sonuç alamadıkları takdirde doktora başvurmaları gerektiğini de hatırlatır:

“...Neresinin ağrıdığını anlayamıyorum bir türlü.”

“Parmağınla yavaş yavaş kulaklarına dokun. Eğer kulağı ağrıyorsa ağlaması tavsar.”

“Eee? Dokunmakla ağrısı geçer mi?”

“Geçmesine geçmez de bebeğin kulak ağrısı çektiğini anlamış olursun.”

“Anlayınca ne edeceğim?”

“Ocakta bez ısıtır ağrılı yere koyarsın. Bir süre ağrıyı giderir. Daha olmazsa, kulağının içine süt sağarsın göğsünden. Ana sütü iyi gelir. Burnu tıkanınca da burun deliklerine süt sağmalısın. Hemen açılır. Çocuk rahat rahat solumaya başlar. O saat uykuya geçer. Kulak ağrısı üstelerse kasabaya doktora götürürüz” (s. 17).

Millî Bayram: Millî kültürü oluşturan öğelerden biri de “millî bayram”lardır. Millî bayramlar bir ulusun nasıl var olduğunun hatırlandığı, vatan sevgisinin zirveye ulaştığı, geçmişi hatırlayarak gelecek için ders çıkartma günleridir. Bu nedenle yediden yetmişe herkes için önemlidir. Bir yazarın bu konuya eserinde değinmesi onun da bu konuda ne kadar hassas olduğunu gösterir. Yazar, konuya en can alıcı tarafından yaklaşmış ve yurt dışında yaşayan çocuklar için millî bayramların ne kadar önemli, ne kadar duygu dolu ve ne kadar birleştirici özelliğe sahip olduğunu gözler önüne sermiştir. *Yurdumu Özledim* adlı eserde başkahraman Almanya’da yaşamaktadır. Alman okuluna giden Atıl, bahçede birkaç Türk öğrenciyle buluşur. Arkadaşı Hatice o günün 29 Ekim olduğunu arkadaşlarına duyurur ve diğer öğrenciler din dersi işlerken, onlar kendilerine kalan boş zamanda 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı’nı kutlamaya karar verirler:

Ali Menekşe “Arkadaşlar,” dedi. “Bugün din dersi var. Ötekiler gidince sınıf bize kalacak. Güzel bir tören yapıp Cumhuriyet Bayramımızı kutlarız...”

Çocuklar sevinçle ellerini çırpıyorlar. İlk iki dersin geçmesini ipe çektiler. Üçüncü derste sınıf boşaldı. Hatice hemen tahtaya kocaman bir Türk bayrağı çizdi. Çocuklar bayrağı coşkuyla alkışladılar. Ali, Hatice, Satı, Atıl’la birlikte ikişerli sıra oldular. Burcu yine ortalarda yoktu. Aramadılar onu. Gözlerini bayrağa dikerek dillerinin döndüğünce İstiklal Marşı’nı söylediler. Dördünün de göğüsleri

kabardı, içleri coştı, gözlerinden yaşlar boşandı. Her biri akıllarında kalan şiirleri okudular. Dizelerinin çoğu unutulmuştu bu şiirlerin. Fakat Satı Çilli şiirini okurken öyle bir coştı ki!... Şiirin bir yerinde sesi önce titrekledi, sonra hıçkırığa dönüştü. Sözcükler boğazında düğümlenip kaldı.

Hatice gözyaşlarını elinin tersiyle silerek “N’olursun,” dedi. “Bir daha oku bu şiiri.”

Ali’yle Atıl da Hatice’ye katıldılar.

“Hadi bir daha oku. İçimizi coşturdun!”

Satı şöyle bir düşündü. Sonra dudaklarını ısırarak önüne baktı.

“Okuyamam.”

“Neden?” diye atıldı diğer çocuklar.

“Çünkü böyle bir şiiri bellememiştim.”

“Eeee?”

“Eeese bu. O sözcükler biraz önce burada doğdu. İçimden gelenleri dışa vurdum bir bir. Ama bir daha diyemem onları. Hiçbiri belleğimde kalmadı.”

“Yaaaa!” dedi çocuk.

“İşte bu daha güzel...”

Sonra Satı’nın şiirinden kulaklarına takılan birkaç dizeyi mırıldandılar art arda.

Zil çalarken Hatice “Gelin,” dedi. “Tahtadaki bayrağı öpüp hemen silelim. Belki öğretmen kızar.”

Dördü de tahtadaki bayrağı öptüler. Sonra Hatice el çabukluğuyla tahtayı sildi. Sınıftan çıkıp ellerini yüzlerini yıkadılar.

Bu törenden sonra dört Türk çocuğu birbirlerine daha içten bağlandılar. Ne zaman göz göze gelseler, hep 29 Ekim sabahı düzenledikleri Cumhuriyet Bayramı törenini anımsıyorlardı (s.138,139).

Türklük: *Yurdumu Özledim* adlı eserde millî duygular ön saftadır. Başkahraman Atıl Almanya'ya gelmeden önce öğretmeniyle vedalaşır. Bu veda konuşmasının ana teması Türk olarak kalmak, Atatürk'ü ve Bayrağımızı unutmamaktır. Atıl, öğretmeni ile vedalaşırken, öğretmenin onaya söylediklerini dikkatle dinler:

“Bak oğlum, beni iyi dinle.” dedi. Bu köyden kalkıp yurt içinde büyük bir kente gitmeye benzemez. Öz yurdunda olmayacağı için sana belki tepeden bakarlar. Horlayıp aşağılarlar. Üzülme sakın! Sen binlerce yıllık şanlı geçmişi olan yüce ve soylu bir ulusun çocuğusun. Türk olmakla övünmeli, onların karşısında ezik durmamalısın! Orada, ülkeni ve ulusunu küçük düşürecek davranışlarda bulunmaktan sakın! Çevrendekiler ne yaparlarsa yapsınlar, ne söylerlerse söylesinler Türk olduğunu hiçbir zaman unutma! Senin vatanın burası; er geç geri döneceksin bu topraklara. Onun için geleneklerimizi, inançlarımızı aklından çıkarma! Oradaki ulusların birçok konuda bizden daha uygar, daha varlıklı, daha güçlü olduklarını anlayacaksın. Ama gördüklerin gözlerini kamaştırmasın. Ülken, ulusun küçülmesin gözünde. Oradaki tüm iyi ve güzel şeyleri ülkende nasıl gerçekleştirebileceği düşün. Her şeye o gözle bak! Birlikte yaşayacağın insanların da kendine özgü gelenekleri, töreleri, inançları vardır. Bunlara saygı göster! Ama sakın hiçbirini benimseme! Kendi töre ve inançlarından sapıp soysuzlaşma! Bu sözlerimle neler demek istediğimi anlayabiliyorsun değil mi?

Atıl, öğretmeni can kulağıyla dinliyordu. Büyük adam gibi başını sallayarak, ‘Anlıyorum öğretmenim’, diye yanıtladı. ‘Almanya’da bozulma, hep Türk olarak kal!’ demeye getiriyorsun, değil mi?’

Öğretmen onun başını sevgiyle okşadı.

“Evet, yavrum! Anlatmak istediklerimi çok iyi kavramışsın. Bu öğütleri aklından çıkarma! Şu bayrakla Atatürk resmini sana armağan ediyorum. Bunları başucuna asar, yurdunu anarsın. Ara sıra bize mektup yazarsan çok seviniriz.”

Atıl, bayrakla Atatürk’ün resmini eline alınca bir hoş oldu. Gözleri donuklaştı, yüreği burkuldu... Ama tez topladı kendini. İçinde dolup taşan yolculuk coşkusuyla bir solukta derdi, kaygısı silindi gitti (...). Evine doğru koşarken, sevinçten uçar gibiydi (s.10-11).

Eski Türklere Ait Gelenekler: Günümüze ait kültür öğelerinin yanı sıra Türklerin Orta Asya’daki bilinen ilk yaşantısına ait gelenek ve görenekler yazarın *Ölümsüz Ece* adlı eserinde yer bulmuştur. Kitabın başkahramanı Ece’nin ruhu üç bin yıllığına ölümsüzleştirilmiştir. Bu süre içerisinde Ece farklı ülkelerde, farklı kimliklerle dünyayı dolaşır. O bedendeki ömrünü tamamladığında, bir başka bedende dünyaya gelir. Bu serüven içinde bir müddet Orta Asya’da bulunan Türk Yabgularından birinin tümen başının kızı olarak yaşamını sürdürür. Bu yaşam süreci sayesinde Eski Türklerin yaşam tarzına ilişkin pek çok bilgi ediniriz:

Obamız yüksek bir yaylaya kurulmuştu. Burada herkes, kıl çadırlarda yaşardı. Yılda bir babam, anamı, erkek kardeşlerimi ve beni Ötüken’e götürürdü. Ulu kağanımız orada yaşıyordu. Ötüken’i çok severdim. Hele kardeşlerim kağan oğulları tiginlerle oynamaya

doyamazdı. Tiginler öyle çok, öyle değişik oyunlar bilirlerdi ki!... Kardeşlerim şaşar kalırlardı. Ben de kağan kızlarına özenmekten kendimi alamazdım. Her birinin ipekten, göz alıcı giysileri vardı. Üstlerine giydikleri ceketler yumuşacık hayvan postlarından yapılmıştı. Bizlerse, anamızın dokuduğu kumaştan başka kumaş tanımazdık. Kışın, üstümüze giydiğimiz gocuklar, yabanıl hayvan postlarından yapılırdı.

Kağan bizleri sarayında öyle bir ağırlardı ki!... Şölenler pek şenlikli olurdu. Sofrada, sütlü buğday çorbası, türlü av etleri, yoğurt, ayran ve at sütünden yapılma kımız sunulurdu.

Yemek sırasında âşıklar kopuz çalarak türkü söylerlerdi. Kağan ve eşi Hatun bizlere karşı büyüklük taslamazdı. Babam, kağanın devlet işlerini Hatunla birlikte yürüttüğünü söylerdi (s.137).

3.5.2. Yabancı Kültürler: Gülten Dayıoğlu millî kültüre ait unsurların yanı sıra yabancı kültürlere ait unsurlara da yeri geldikçe eserlerinde yer vermiştir. Eserlerinde yabancı kültürlere ait *Noel, Noel baba, domuz, karnaval, İsa Peygamber, mumyalama, matem, eski Yunan'a ait gelenekler, eski Mısır'a ait gelenekler, İskitlere ait gelenekler, Perslilere ait gelenekler, Romalılara ait gelenekler, Maya ırkına ait gelenekler* gibi unsurlar mevcuttur.

Noel Baba: *Yurdumu Özledim* adlı eserde olayların Almanya'da yaşanması sebebiyle Noel, Noel Baba ve karnaval gibi yabancı kültürlere ait birçok unsur bulunur. Bunlardan biri Noel Baba'dır. Başkahraman Atıl, Hristiyan arkadaşlarıyla bu konuyu konuşur:

"Noel gecesi, Noel Baba sırtında armağan torbasıyla bacalardan evlere girer. Biz uyurken başucumuza çeşitli armağanlar bırakır. Bunu biliyor muydun?"

Atıl, Hans'ın sözlerini yanlış anlamaktan korkuyordu. Bu nedenle şaşkın şaşkın yüzüne bakarak başını iki yana salladı. Onu zor durumdan Eva kurtardı.

“Atıl bu gece başucuna çorap koy. Noel Baba belki sana da gelir. Çorabın içine armağan koyar.”

Atıl, Hans'ın sözlerini yanlış anlamadığını öğrenince sevindi. Konuyu daha iyi kavrayabilmek için merakla sordu.

“Noel Baba bu gece herkese armağan bırakır mı?”

Eva bilgiç bilgiç yanıtladı.

“Bize bırakır, ama sen başka dindensin. Belki bırakır, belki de bırakmaz.”

Atıl'ın aklı karmakarışık olmuştu. Eve döndüğünde, duyduklarını, gördüklerini anasına bir bir anlattı.

Anası “Biz Müslümanız. İnançlarımız, törelerimiz, bayramlarımız ayrıdır” dedi.

Atıl sözü uzatarsa, annesinin tersleşeceğini sezinlemişti. Bu nedenle aklına takılan soruları sormamayı yeğ tuttu (s.149-150).

3.6. Bilim Kurgu

Bilim kurgu, eserlerin bugün mümkün olmayan bilim ve teknoloji unsurlarını düş gücüyle yoğurarak oluşturulmasıdır. Eserlerde bu temanın işlenmesi okuyucunun hayal gücünü geliştirir. Özellikle çocuk edebiyatında bu işlev oldukça önemlidir. Çünkü çocuk, sınırlı düşünme gücünü okuyarak geliştirebilir.

Edebiyatımızda masallar da bu görevi yerine getiren edebî türlerdir. Bilim kurgu türündeki eserler ise masalın tekerlemeler içerme, mutlu sonla bitme gibi kalıplaşmış şeklin dışına çıkmakla beraber masallarla birçok ortak özelliğe de sahiptir. Kimi edebiyatçılar bilim kurgu eserleri için “büyüklere masallar” ifadesini kullanır. Çocuk edebiyatında bilim kurgu öğelerini kullanırken dikkat edilmesi gereken tek unsur okuyucunun bunun hayal ürünü olduğunu fark etmesidir. Okuyucu kitlesini küçük yaştaki çocukların oluşturduğu unutulmamalıdır. Aksi takdirde kontrolsüz oluşturulan çizgi filmlerde, çizgi romanlarda ya da filmlerde olduğu gibi okuyucu eserdeki her şeyi gerçek sanıp kendisinde de olağanüstü güçler, bitmeyen bir enerji, her yere uçabilen, ışınlanabilen, asla kaybolmayan, ölmeyen bir bedene sahip olduğunu sanabilir. Yazarların dikkat etmesi gereken nokta bu ince ayarı korumaktır.

Gülten Dayıoğlu, eserlerinde bilim kurgu öğelerini sıkça işleyen bir yazardır. Hatta incelenen on dört kitabın sekizi (*Suna'nın Serçeleri, Gökyüzündeki Mor Bulutlar, Ganga, Dünya Çocukların Olsa, Akıllı Pireler, Işın Çağı Çocukları, Ölümsüz Ece, Parbat Dağı'nın Esrarı*), bilim kurgu romanı niteliği taşır. Bu nedenle eserlerinde olağanüstü olaylara sıkça rastlanır. Bu olağanüstü olaylara *iki güneş, bitkilerin intikamı ateş yumrusu, üstün özellikli saat, ölümsüzlük, insan beyinli goriller, yer altı kenti, doygı bitkisi, atmosfer tarım küresi, ışın yolları* gibi örnekler verilebilir. Eserlerdeki bilim kurgu öğeleri okuyuculara kötü örnek teşkil edecek yapıda değil, daha çok hayal gücünün gelişmesini sağlayacak niteliktedir.

Ateş Yumrusu: *Parpat Dağı'nın Esrarı* adlı eser birçok olağanüstü unsuru bir arada barındırır. Bunlardan biri de “Ateş Yumrusu”dur. Ateş yumrusu bitki dünyasının insanlığa sunduğu bir hediyedir:

Ateş Yumrusu alev rengi dikenlerle kaplı iri bir kirpiyi andırıyordu. Bu bitki çevresine öyle güçlü bir ısı salıyordu ki!...

Ateş Yumrusu insan beyninden yayılan titreşimlere karşı çok duyarlıydı. Özünden fişkıran ısıyı insanın isteğine göre ayarlıyordu. Kendinden ısı istenmediği zaman alev rengi dikenleri yumrunun içine gömülüp yok oluyordu.

Genç bilgin, Ateş Yumrusunu üretmeyi başarınca ölçüsüz bir coşkuya kapıldı. Nasıl kapılmasın ki! Ateş Yumrusuyla tüm dünyada enerji sorunu sona erecekti (s.126, 127).

Olağanüstü Olaylar: Bilim kurgu türündeki eserlerin kahramanları da alışlagelmiş kahramanların dışında özellikler taşır. *Ganga* isimli eserde Ganj Nehri kıyısında oturan bir ailede, görünümü itibariyle hayli ürkütücü olan bir bebek dünyaya gelir:

Balığinkileri andıran, kocaman yuvarlak gözleriyle çevresine bakınıp duruyordu. İri göz bebekleri, iç içe geçmiş renkli harelerden oluşuyordu. Mavi, yeşil, kahverengi, turuncu halkaların renkleri, birbirine karışarak, garip ışıltılara dönüşüyordu. (...) Neden sonra çocuğun yüzünü dikkatle incelediler. O zaman bebeğin göz kapaklarının olmadığını gördüler. Üstelik kulak kepçeleri de gelişmemişti. Kulak yerine aynı balıklarda olduğu gibi, başının iki yanında, diklemesine iki yarık vardı. Bebeğin ağzı da balığinkini andırıyordu. İri başı, anasının gibi kapkara saçlarla kaplıydı (s. 21).

İki Güneş: Bilim kurgu eserlerindeki olağanüstü durumlar insanın hayal gücünün sınırlarını zorlayacak niteliktedir. *Parpat Dağının Esrarı* adlı eserde insanlar doğaüstü olayların ardından gökyüzünde iki güneşle karşılaşır:

Gökte artık ışıkları birbirine karışan iki güneş vardı. Ölümden kıl payı kurtulan insanlar, bu yeni güneşe çabucak alıştılar (s.39).

3.7. Din

Din, Tanrı'ya, doğüstü güçlere, çeşitli kutsal varlıklara inanmayı ve tapınmayı sistemleştiren toplumsal bir kurumu ve bu nitelikteki inançları, kurallar, töreler ve semboller biçiminde toplayan düzen anlamına gelir. Edebiyatımızda din konusunun ne ölçüde ve ne şekilde işlenmesi gerektiği tartışılmıştır. Özellikle konu çocuk edebiyatı olunca işin içine henüz dimağı boş, işlenmeye hazır bir insan girince konu daha da hassaslaşmıştır. Din kavramının çocuklara verilmesinde edebiyat bir basamak olarak kullanılabilir.

Gülten Dayıoğlu'nun eserlerinde din kavramı hiçbir zaman ana tema olmamakla beraber, ana temanın içinde erimiş hâlde bulunur. Çocuk edebiyatı ürününün eğitici yanına hitap ederken okuyucusuna belli dinî düşünceleri dikta etme amacı taşımaz. Çocuk romanlarında din temasını *din, ölüm, kıyamet, İsa Peygamber, Nuh Peygamber, cinler, namaz, teravih, ramazan, sahur, oruç* gibi unsurlarla işlemiştir.

Ramazan, Oruç, Teravih, Namaz: *Fadiş*, içerisinde en fazla dinî unsur taşıyan eserdir. Aşağıda *Fadiş*'ten Ramazan arifesinde *Fadiş* ve Hasan'ın oruç tutma isteklerinin anlatıldığı bir bölüm şöyledir:

Bekir Ağa:

Bu gece, sahura sizi de kaldıralım mı?

Çocuklar sevinçle birbirlerine baktılar. İki birden:

Ne olur kaldırın! diye Bekir Ağa ile Zehra Kadına yalvardılar.

Bekir Ağa:

Kaldırırız ama sahurunu yiyip orucunu tutmamak yok.

Çocuklar ayaklanmışlardı. Gece yemeği, oruç, onların dümdüz geçen günleri içinde, önemli bir değişiklik olacaktı. Bekir Ağa'ya tüm içtenlikle:

“Yarın orucuz!” diye söz verdiler.

Buna pek inanmayan Bekir Ağa ile Zehra Kadın, belli belirsiz gülümsediler.

Yemekten sonra Bekir Ağa, Ramazanın ilk teravih namazını kılmaya gitti. Zehra Kadın, çocukları karşısına alıp orucun nasıl tutulacağını, nelerin orucu bozduğunu anlattı. Sonra:

Yarın namaz kılacaksınız. Namazsız oruç olmaz, dedi.

Zaten ikisi de birkaç tane namaz duası biliyorlardı. Bunları, dindar bir kadın olan Zehra Kadın öğretmişti. Hemen o sureleri birer kez okudular. İkisi de sevinçten uçuyorlardı. Zehra Kadın:

Haydi, artık yatın. Geç yatarsanız gece kalkamazsınız, deyip yatakları serdi. İki çocuk kıvançla uykuya daldılar (s.114,115).

3.8. Toplum Hayatı

Toplumların eğitiminde ve gelişmesinde önemli bir rolü olan edebiyat, toplum hayatı ile yakından ilgilidir. Toplumdaki tüm gelişmeler ve değişimler de, olduğu gibi edebiyata yansır. Edebî eserler kaynağını sosyal yapıdan alır. Tüm edebiyat ürünleri toplumları etkileyerek, onların gelişme ve değişmelerine katkıda bulunurken; toplumların yüzyıllar boyunca geçirdiği aşamalar da edebiyat eserlerine yansır.

Gülten Dayıoğlu'nun eserleri de toplum hayatını çok çeşitli yönleriyle yansıtır. Daha önce işlenen “İnsanlar” ve “Millî Kültür” temalarında da toplum hayatını yansıtan unsurlar vardır. Bu başlık altında toplumsal hayatı bire bir gösteren unsurlar incelemeye alınmıştır. Gülten Dayıoğlu, toplumun şehir ve köy yaşantısını ve gurbet hayatını ayrı ayrı gözler önüne sermiş ve okuyucusunun tüm bu alanlarda bilgi sahibi olmasını sağlamıştır.

Köy Hayatı, Köyde Kış Eğlenceleri: *Fadiş* adlı eser bundan elli yıl kadar öncesinin köy yaşantısını anlatır. Hiçbir sanat türü geçmiş yıllara bu kadar iyi ayna tutamaz. Onlarca yıl sonra da bizler bu eserleri okuduğumuzda geçmiş hakkında değişikliğe, bozulmaya, yıpranmaya uğramadan fikir sahibi olabileceğiz. Aşağıda *Fadiş*'ten alınmış bir bölüm bulunmaktadır:

Köy evleri genel olarak bir oda, bir de ahırdan oluşurdu. Köyde iki katlı, beş-altı odalı evler de vardı. Bunlar toprak sahibi varsılların evleriydi.

Köylüler gece oturmalarında, varsıl-yoksul ayrımı yapmazlardı. Toplanma sırası kime gelmişse, o eve doluşurlardı. Konuklar köyün geleneklerine göre ağırlanırdı. Bu gelenekleri herkes kesesine göre yerine getirmeye çalışırdı. Odanın bir duvarına oyulmuş ocaklar, çam odunlarıyla doldurulurdu. Odunlar çıtır çıtır yandıkça, odaya bol bol bir sıcaklık yayılırdı. Ocakta mısır patlatılır, nohut kavrulurdu.

Varlıklı evlerde evin kadını, küçük bir teknede hamur yoğurur, bunu konukların önünde küle gömerdi. Buna, kül hamursuzu denirdi.

Böylece evlerde önce mısır, nohut kavurması, elma, erik kurusu yenirdi. Gece ilerleyince sofraya kurulurdu. Sofra tablasının üstüne üzüm veya pancar pekmezi, beyaz peynir konur, hamursuzlar dilimlenip dağıtılırdı. Sıcak hamursuzu pekmeze banıp yemenin tadına

doyum olmazdı. Masallar bitince, toplantıda bulunan gelinlik kızlar oyuna kaldırılırdı. Bu arada köyün en güzel türküleri, hep bir ağızdan söylenirdi...

Genç kızlar oyuna kalkmadan önce, biraz naz eder, sonra açılır, coşup coşup oynarlardı...

Bazen eğlence arasında, birden oda kapısı açılır, içeriye bir erkek girerdi. O sırada kadınlar, kızlar çığlık çığığa birbirlerine sokulurlardı. Gelen erkek değil, erkek kılığında girmiş bir kadın olurdu... Sonra karşılıklı maniler atılırdı. Mani atışma, iki taraftan birinin mani bulamayıp da pes etmesine dek sürer giderdi (s.144).

Toplumsal Dayanışma: Gülten Dayıoğlu, toplumun daha üst seviyeye çıkabilmesi için bireylerin işbirliği yapmasının, dayanışma içinde olmasının şart olduğunu düşünür. Bunu da eserlerinde vurgular. *Parpat Dağının Esrarı* adlı eserde başkahraman Küçük Bahçıvan bitki sevgisini kendisine ait küçük bahçesinden sokaklara taşırır. Sokaktaki herkes de yaşadıkları yerin güzelleşmesi için Küçük Bahçıvan'a yardım eder:

Sokaklarda uygulanan işbölümünde yediden yetmişe herkese bir görev düşüyordu. İki üç yaşındaki çocuklar arada bir çiçekleri koparmaya yelteniyorlardı. Ama ağabeyleri, ablaları ya da ana babaları, bazen de komşular onlara engel oluyorlardı. Bunu yaparken küçüklere çiçek sevgisi aşlamayı da unutmuyorlardı (s.14).

3.9. İletişim

Edebiyatçılar toplum içerisinde dili en etkin biçimde kullanan kesimin başında gelir. Bu özellikleri sayesinde okuyucularına birçok iletiyi birden iletme imkânına sahiptirler. Çocuk edebiyatı yazarları için bu durum biraz daha özeldir. Okuyucuları iletişim konusunda birçok iletiyi bu yazarların eserlerinden öğrenecektir. İletişim temasını aile iletişimi, diğer insanlarla iletişim, uluslar arası iletişim, arkadaşlarla iletişim gibi pek çok farklı başlıkta incelenebilir. Ancak eserlerin hemen hemen her sayfası, her diyalog iletişime ait unsurlar barındırır. Bu nedenle bu çalışmada sadece iletişime ait özel durumlar (*ilk insanların iletişimi, bitkilerle iletişim, hayvanlarla iletişim, zihinsel iletişim*) incelenmiştir.

Zihinsel İletişim: Gülten Dayıoğlu, *Ganga* adlı bilim kurgu türüne ait eserinde Ganga isimli çok özel yeteneklere sahip bir kahraman oluşturmuştur. Ganga balıklarla başladığı zihinsel iletişimi serüvenini, tüm insanlara ulaştırarak devam ettirecektir. Turna Balığı ile zihinsel iletişim kuran Ganga, ondan Ganj nehriyle ilgili gizemi öğrenir. Buna göre, ölümlerin yakılmasıyla oluşan küllerin ve günahsız sayıldığı için nehre direkt bırakılan çocuklar ile din adamlarının cesetleri nehrin derinlerinde ilginç bir tür meydana getirir. Zihinsel iletişim kurabilen ve insan boyutuna gelen bu balıklar, bir gün “değişim”i gerçekleştirerek, en önemli hedefleri olan insana dönüşme arzusuyla yaşarlar. Turna Balığı da bu türün temsilcisidir. O ve diğer bilgin balıklar insanları daha yakından tanıyabilmek için Ganga’yı aracı seçmişlerdir. Turna balığı, Ganga’yı doğduğu andan itibaren tanıyordur:

Sen hiç kimsenin anlayamayacağı bilgileri bile kavrama yeteneğiyle dünyaya geldin. İletişim kanalların hızla açılıyor. O zaman her şeyi kolayca anlayacaksın (s. 45).

İnsanüstü güçlerin var. Bunları zamanla keşfedeceksin. Bu güçleri kullanarak, görevini daha kolay yapacaksın. Yeryüzünde, bizim gözümüz kulağımız, sesimiz, soluğumuz, etimiz, kanımız, sinirimiz, beynimiz olacaksın. Dünyanın neresinde olursan ol. Biz seni, beyin dalgalarımızla izleyeceğiz. İçinde bulunduğun ortamı, çevrendeki insanları, onların duygu, düşüncelerini onlarla yüz yüzeymiş gibi algılayabileceğiz (s. 54).

Bitkilerle İletişim: *Parpat Dağının Esrarı* adlı eserin başkahramanı Küçük Bahçıvan'ın bitki sevgisi olağanüstü bir boyuta ulaşır ve bitkilerle iletişim kurmaya başlar:

Bitkilerin gizemli özelliklerini değerlendiren Genç Bilgin, onlarla zihinsel iletişime geçmeyi de başardı. Kendi yetiştirdiği özel deney bitkilerinin tepkilerini hiçbir aygıt kullanmadan anlamaya başladı. Kendi de bu yolla aynı bitkilere duygu ve düşüncelerini aktarabiliyordu. Bu çok yavaş ilerleyen derin bir iletişimdi (s.28).

Hayvanlarla İletişim: *Suna'nın Serçeleri* adlı roman hayvanlarla iletişim üzerine kurulmuştur. Başkahraman Suna, serçelerin gelip kendisine hikâyeler anlattığına inanır. Suna ve serçe arasındaki ilk iletişim şu şekilde gerçekleşir:

Suna içini çekerek başını koltuğa dayadı. Tam bu sırada Karakanat çıkageldi. Gagasında minicik bir kır menekşesi vardı. Suna onu sevinçle karşıladı. Menekşeyi saçlarının arasına ilişti. Karakanat'ı avucuna aldı. Sevgiyle öptü, öptü.

“Hiç gelmeyeceksiniz sanmışım. Annem diyor ki, karnınızı kırlarda doyuruyormuşsunuz artık. Bizim koyduğumuz yemleri yemeye gelmeyecekmişsiniz. Doğru mu? Haydi, söyle, gerçek mi bunlar?”

Karakanat Suna'nın avucundan sıyrıldı, masanın üstüne zıpladı. Ve birdenbire dile geldi.

“Annenin söyledikleri gerçek, Suna. Hepimiz karnımızı kırlarda doyurmaktan hoşlanıyoruz...” (s.20)

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Günümüzde çocuk edebiyatının, çocukların eğitimi üzerindeki etkisi bu alanda araştırma yapan kişilerin olduğu kadar çocuk psikolojisiyle uğraşan bilim adamlarının da ortak görüşüdür. İlk eğitimine ailede başlayan çocuk, çevresiyle etkileşimde bulunarak öğrenir ve eğitilir. Çocuğun çevresiyle olumlu etkileşimi, öğrenim ve eğitimi hızlandırır. Bu etkileşimin önemli öğelerinden birisi de çocuk edebiyatıdır. Kitap da insanların çocukluk, gençlik, olgunluk ve yaşlılık dönemlerindeki zihinsel ve ruhsal gelişimini etkileyen önemli faktörlerden birisidir. Sedat Sever (2003: 9) çocuk edebiyatıyla ilgili söylemlerden yola çıkarak şu şekilde kapsayıcı bir tanım geliştirmiştir: “Çocuk edebiyatı (yazını), erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır.” Dil-yazı-çizgi-resim sanatının ortak ürünü olan çocuk edebiyatı, edebiyatın dışında, altında veya edebiyat içinde basit bir tür değildir (Alpay, 1985: 72). Aksine, edebiyatın içinde en incelikli alandır.

Bugün, okuma alışkanlığının iyi çocuk kitaplarıyla kazanılacağı, çocuk yaşlarda kitaplarla yapılan olumlu tanışmanın ileriki yaşlara da yansıtacağı herkesin kabul ettiği bir gerçektir.

Çocuk yayınlarının temel amacı, kitap sevgisi ve okuma alışkanlığı kazandırmak olmalıdır. Çocuk ve kitap ilişkisinin okuma yazmayı öğrenmekle başlamadığı, çocuğun kitapla ilk tanıştığı dönemin 0-6 yaş arası olduğu bilinmektedir (Şimşek, 2002: 21). “Okuyan toplumun temelleri; küçük yaşlarda tutku hâline gelmiş olan resimli çocuk kitaplarını okuma ile sağlamlaştırılabilir” (Kocabaş, 1999: 15).

Çocuk kitapları, çocukların, bazı özelliklerinin gelişmesine yardımcı olmaktadır. Bu özellikleri Spink (1989) şu şekilde sıralamıştır:

- ✓ *Fiziksel gelişim*: Çocuklar, çocuk kitapları sayesinde kendi fiziksel özelliklerini tanıma ve keşfetme fırsatını yakalarlar.
- ✓ *Zihinsel gelişim*: Çocuk kitabı, çocuğa çeşitli bilgiler vererek, zihinsel gelişimine katkıda bulunur.
- ✓ *Dil gelişimi*: Çocuk kitabı çocuğa, kendisinin veya başkasının okuması yoluyla dilinin gelişmesine yardımcı olur.
- ✓ *Duygusal gelişim, kişilik gelişimi, ahlâkî gelişim, ruhsal gelişim ve sosyal gelişim*: Çocuk kitabında yer alan konu, olaylar, karakterler, duygular ve bunların özellikleri, kitabın verdiği mesaj ve bu mesajın etkileri çocuğun duygusal, ahlâkî, ruhsal, sosyal ve kişilik açısından gelişimine katkıda bulunur.

Arbuthnot da çocuk kitaplarının, çocukların hangi ruhsal ihtiyaçlarını karşıladığını şu şekilde sıralamıştır (Kocabaş, 1999: 14-15):

- a) Başarma
- b) Fiziksel rahatlama
- c) Bilgi
- d) Sevme ve sevmek
- e) Bir yere veya bir şeye ait olma
- f) Değişme
- g) Güzellik (estetik)

Yukarıdaki tespitlerden de anlaşılmaktadır ki, çocuklukta oyun neşesi içinde tanışılan kitaplar, çocuğun gelişim alanları ve ruhsal ihtiyaçları açısından oldukça önemlidir. Çocuk kitapları “çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayan, zihinsel, duygusal ve ruhsal gelişimini destekleyen ve en önemlisi zevkle okuduğu eserler” şeklinde tanımlanmaktadır (akt: Aral, Neriman ve Gürsoy, Figen, 2000: 321). Kitabın çocuğun zihinsel, duygusal ve sosyal gelişiminde önemli bir uyaran olduğu (Yavuzer, 2003: 186), çocuklara küçük yaşlardan itibaren iyi ve nitelikli kitap okuma ve anlatmanın onların deneyimlerini genişlettiği, kelime bilgilerini artırdığı ve dile karşı hassasiyetlerini geliştirdiği (Tür ve Canbolat, 1982: 1) bilinmektedir.

Coody, çocuk edebiyatının çocuğun zengin dil deneyimi için, her zaman hazır ve temin edilebilir bir kaynak olduğunu belirtmiştir (Coody; akt: Gönen, 1988:28, Akın, 1998: 61). “Kelimeler yardımıyla çocuk, sembolik bir düzeyde nesne ve anlamlarla uğraşmaktadır” (Caferoğlu, 1991: 2). Çocuğun kitapla karşılaşması, hem duyarak öğrendiği sözcükleri görerek tanımasını, hem de duymadığı sözcükleri görerek öğrenmesini sağlar. Bu şekilde çocuk, duyduklarıyla gördükleri arasında kurduğu ilişkilerle düşünmeyi öğrenir (Alpay, 1984: 44). Söyleyiş ilkelerine uygun olarak okunan metinlerin çocuklar tarafından dinlenilmesi, onlara, ses ve sözcüklerin doğru boğumlandırılmasına yönelik bir deneyim kazandırır; çocukların, dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini geliştirir; çocukların dil bilinci ve duyarlılığı kazanmasına yardımcı olur (Sever, 2003: 61).

Kitapla ilişki kurmak, okumayı bilmesede de, konuşmakta güçlük çekse de her çocuğun hakkıdır. Resimli kitap ve dergiler okul öncesi dönemde dil gelişimini desteklediği gibi, çocuğun kendisini tanımasına, kendini bulmasına olanak sağlar, toplumsallaşmasına yardımcı olur; yalnızlığı, kimsesizliği azaltır, sanatsal ve kültürel deneyimler kazandırır; sevinç, neşe, keyif kısaca haz verir (Alpay, 1985: 73). Çocuğun bütün gelişim alanlarına katkı sağlayan, onun dünya ile iletişimini kuvvetlendiren, okuma yazma becerisinin kazanılmasına yardım eden çocuk

edebiyatı ürünleriyle çocuğu erken dönemde tanıştırmak, yararları düşünüldüğünde bir kez daha önem kazanmaktadır (Tür ve Turla, 1999: 13).

Erken dönemde uygun eserler çocukları mutlaka olumlu yönde etkileyecektir. Okul öncesi dönemde kitapla ilgili deneyimler, çocukların daha sonraki yıllarda okumayı öğrenmeye karşı duyu ve tutumlarını oluşturmada ilk adımlardır (Gürkan, 1993: 50). Bu nedenle okul öncesi dönemin ve resimli kitapların önemi dikkatlerden kaçmamalıdır. Resimli kitaplar, çocuğun belleğinde kavramların imgelerini oluşturur; kavramların görsel imgeleriyle çocuğun belleğine yerleşmesine olanak sağlar; çocukların duyu algılarını geliştirir; kavramsal gelişimini destekler; somut ve soyut kavramları öğrenmelerini kolaylaştırır; nesnelere sınıflandırma, gruplandırma; kavram oluşturma, anımsama, dikkat etme, düşünme gibi bilişsel süreçlerini işletir (Sever, 2003: 61).

Bir diğer ifadeyle, resimli kitaplar; çocuğun kavram, sözcük bilgisi, gramer, anlama, dinleme, sorulara cevap verebilme, öykü zincirini kurabilme, bellek, sıralı cümle üretebilme, dili kullanabilme, çözümlene yeteneğini artırır, dilin zenginliğinin farkına vardırır, kitap ve okuma zevki uyandırır, denilebilir (Gönen, 1988: 32-33). Ayrıca resimli kitapların, çocuğun sanat eğitimine ve görsel algısına katkısı da unutulmamalıdır. Kitaplardaki resimler kendine has biçim ve biçemleriyle çocuğu kavrayacak, heyecanlandırarak, çocuğun düşünmesine ve yeni sorular üretmesine yardımcı olacaktır (İlhan, 2000: 400).

Kitaplar, günlük yaşamda karşılıklı konuşmanın (çocuk-yetişkin) önemli bir bölümünü oluşturur. Toplumun değer sistemi ile birlikte, günlük ilişkilerdeki problem çözme stratejilerini de yansıtır (Gönen, 1988: 30-41). Kitaplar, çocuklara, anne, baba, kardeş dışında ilişki kurabileceği yeni arkadaşların, komşuların yer aldığı çevreyi tanıtır; bu ilişkileri, içinde sorunların, sevinçlerin, dayanışmanın, paylaşmanın olduğu değişik durumlarla örneklendirerek çocuk için, yeni yaşam

kesitleri oluşturur; çocuklara, kendileriyle, çevresindeki yetişkinlerle, arkadaşlarıyla, kardeş / kardeşleriyle yaşayabileceği sorunların çözümüne ilişkin ipuçları sunar (Sever, 2003: 62).

İyi bir çocuk kitabı, çocuğun düşünme, sorun çözme ve yaratıcılık gücünü artırır; çocukta doğa olaylarına karşı ilgi uyandırır; insanları ayırmaksızın sevmesine yardımcı olabilir; ailesine karşı bağlılık duygularını güçlendirmesini sağlar; gelişim düzeyine uygun davranışlar kazanmasına katkıda bulunur; dilin kurallarını erken yaşta öğrenmeyi ve dili geliştirmeyi sağlar (Şirin, 1994: 204-216). Aynı zamanda çocuğun resme, dramatik etkinliklere, müziğe vb. sanat alanlarına karşı ilgi duymasına yardım edebilir (Şirin, 1994: 216).

İyi bir çocuk kitabı, çocuğun kendisini daha iyi tanınması, gerekiyorsa davranışlarını değiştirmesi ve kişiliğini geliştirmesi için ona kılavuzlukta bulunurken, çocuğa yaşamın değişik yönlerini öğrenmesinde, türlü insan tiplerini tanımada, başka ülkeler ve toplumlar üzerinde bilgi edinmesinde çok zengin imkânlar sağlar (Şirin, 1994: 215). Çocuklar, sanatçının kurguladığı olayların kahramanlarıyla özdeşim kurarak iyiye, güzele, doğruya yönelebilir; sanatçının yarattığı insana özgü duygu yoğunluğu ile kıskançlık, nefret, düşmanlık gibi duygulardan arınabilirler (Sever, 2003: 62).

Genel olarak çocuklar, okudukları kitaplardan arda kalanlarla; bir yandan yetenek yelpazelerini genişletirken, diğer yandan da günlük yaşamlarını kolaylaştırıp renklendirirler (Gürmen ve Aysel, 1997: 78). Ruhsal ihtiyaçların karşılanmasında ve bütün gelişim alanlarının desteklenmesinde katkıları aşikâr olan çocuk kitaplarının önemi gayet açıktır.

Sonuç olarak, çocuk-kitap ilişkisinde bir kişinin sadece çocuğu veya sadece edebiyatı bilmesinin yetmediği görülmektedir. Çocuk-kitap-yetişkin ilişkisi ve çocuk edebiyatı, içine girdikçe genişleyen, derinleşen bir âlemdir. Bundan dolayı, şimdiye kadar tartışıldığı gibi daha uzun yıllar üzerinde araştırmalar ve tartışmalar yapılması muhtemeldir. Sanat ve eğitim açısından nitelikli ürünler ortaya koyabilmek için gerekli olan ise kanımca, “çocuk” ortak paydasında birleşebilmektir. Çocuğu tanıyıp, çocuk ürünlerini küçümsemeyerek, çocuklar için eser ortaya koymanın yetişkinlerinkinden daha zor ve daha sorumluluk isteyen bir görev olduğu kabullenilirse; toplumun her kesiminden yetişkin, bu önemli vazife için seferber olarak elinden geleni yapmaya çalışırsa güzel sonuçlara ulaşılabacaktır (Konar, 2006).

Gülten Dayıoğlu, bu bilince erişmiş çocuk edebiyatı yazarları içerisinde yer alır. Kullandığı dil okuyucu kitlesine uygun, sade, anlaşılır bir dildir. Seçtiği temalarla çocuğun gelişimine katkıda bulunmayı amaçlar.

Tema Adı	Temayı Oluşturan Unsur Sayısı
Doğa ve Evren	25
Bilim ve Teknoloji	26
Duygular	91
İnsanlar	78
Milli Kültür	110
Bilim Kurgu	24
Din	23
Toplum Hayatı	16
İletişim	6

Çocuk romanlarının okuyucu kitlesinin 9-12 yaş arası çocuklar olduğu düşünülürse bu yaşlar çocuğun kişiliğinin oluştuğu, çevre bilinci edindiği, ahlâkî ve evrensel değerler geliştirdiği, millî kültürü tanıdığı, benimsediği, millî değerlere sahip çıkmaya başladığı, somut düşünce tarzından soyut düşünceye geçmesiyle beraber hayal gücünün geliştiği yaşlardır. Okuyucu, bu sayılan özellikleri Gülten Dayıoğlu'nun eserleri sayesinde rahatlıkla edinebilir. Çünkü yapılan çalışma neticesinde Gülten Dayıoğlu'nun çeşitli alanlarda ve çok farklı konularda eserler oluşturduğu görülür. Her bir roman içerisinde birden çok alt tema barındırır.

Gülten Dayıoğlu, okuyucusuna tek bir alanda hitap etmez. Gülten Dayıoğlu okuyucusu, pek çok farklı alanda gelişim imkânı bulacaktır. Eserlerinde çocukları çeşitli konularda yönlendirmeye ve bilgilendirmeye çalışan yazar, bunu asla kuru bir söylev ve dayatma şekline dönüştürmemiştir. Yazar, didaktik bir üslubu benimsemez. Bunun yerine kahramanlarının başından çeşitli olaylar geçer ve okuyucusu bu olayların sonuçlarını görerek kendine pay biçer.

Yazar tam bir çevrecidir. Doğanın yok olması, insanların çevreye, bitkilere ve hayvanlara verdiği zarar Gülten Dayıoğlu'nun eserlerinde sıklıkla işlenir. Hatta *Akıllı Pireler* ve *Ganga* eserlerinde olduğu gibi, doğanın korunması kimi zaman kitabının ana temasını oluşturur.

Gülten Dayıoğlu bilim ve teknoloji konusuna eserlerinde sıklıkla yer verir. Bilimin önemi, bilime ve bilim adamına verilmesi gereken değer, teknolojinin yararları ve zararları yazarın hem bilim kurgu türündeki eserlerinde, hem toplum hayatını işleyen eserlerinde yer bulmuştur.

Gülten Dayıoğlu okuyucuları, tek bir romanı okurken bile pek çok farklı duygu arasında gelgitler yaşayacaklardır. Çünkü yazar hayatı olduğu gibi resmeder. Nasıl ki hayat birçok farklı duyguyu bir arada barındırıyorsa Gülten Dayıoğlu'nun eserleri de aynı anda sevinç, özlem, korku ve coşkuyu birlikte işleyebilir. Okuyucu, küçücük şeylerden mutlu olmayı öğrenir. Tüm imkânsızlıkların, çaresizliklerin içinde ufacık bir tebessüm bile kahramanı dünyanın en mutlu insanı yapmaya yeter. Sadece iyi huylar yoktur. Gerçek hayattaki her şey eserlerde kendisine yer bulmuştur. Kıskançlık, kendini beğenmişlik, bencillik, ayrımcılık da bu romanlarda gerektiği gibi yer almıştır.

Yazar, barışın yılmaz savunucusudur. Eserlerinde sıklıkla savaşın ortaya çıkardığı korkunç sonuçlardan, bu yıkımın anlamsızlarından, dünyanın her yerinin barış içinde olmasını istediğinden, insan öldürmenin ne kadar büyük bir suç olduğundan bahseder. Zengin ve fakir ayrımına; insanların sahip oldukları mal varlıklarına göre değerlendirilmelerine ve itibar görmelerine karşıdır. Hırsızlık, tarihî eser kaçakçılığı gibi yüz kızartıcı suçlar, kan davası gibi toplumsal sorunlar eserlerinde yer almıştır.

Edebiyat, kültür aktarımında büyük rol oynar. Gülten Dayıoğlu da eserleriyle bu konuda üstüne düşen görevi fazlasıyla yerine getirmiştir. Diğer temalara kıyasla en fazla alt başlığa ve en fazla öğeye sahip tema kültür temasıdır. Unutulmaya yüz tutmuş ad koyma, mani söyleme gibi geleneklerimizin yanı sıra askere gönderme, düğünler, türküler gibi günümüzde hala önemini kaybetmemiş geleneklerimiz de Gülten Dayıoğlu sayesinde gelecek kuşaklara aktarılacaktır.

Yazar, millî değerlerimize oldukça önem vererek millî bayramlarımıza eserlerinde yer verdiği gibi dinî değerlerimizi de geri plana atmamıştır. Ramazan, oruç, namaz, dinî bayramlar gibi öğeler de yazarın işlediği konular arasında yer alır.

Yazar, sadece millî değerlere önem vermez, diğ er milletlere ait değerlere ve gelenek, görenek, yaşayış tarzı gibi unsurlara da yer verir. *Ölümsüz Ece* adlı romanı adeta bir ansiklopedi niteliğindedir. Geçmişten günümüze belli başlı tüm uygarlıkların yaşam tarzı, başlarından geçen olaylar, o ulusun en önemli şahsiyetleri hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlar.

Gülten Dayıoğlu eserlerinde bilim kurgu öğelerini de sıkça işleyen bir yazardır. İncelenen on dört kitabın sekizi bilim kurgu romanı niteliği taşır. Bu nedenle eserlerinde olağanüstü olaylara sıkça rastlarız. Eserlerdeki bilim kurgu öğeleri okuyuculara kötü örnek teşkil edecek yapıda değil, daha çok hayal gücünün gelişmesini sağlayacak niteliktedir.

Bunlardan başka pek çok konu yazarın eserlerinde yer bulmuştur. Gülten Dayıoğlu çocuk edebiyatı yazarı kimliğinin hakkını vererek okuyucusuna okuyarak vakit geçirmek kazancı sağlar. Bunun yanı sıra bu tür eserlerin ağırlıklı okuyucu kitlesinin on-on beş yaş arası olduğu düşünülürse kimliğin kazanıldığı dönemde, okuyucusuna iyi bir birey olma özelliği kazandıracak birçok konu da eserlerin alt yapısına yerleştirelmıştır. Bu da onun yaptığı işin bilincinde bir yazar olduğunun göstergesidir.

Yazar, eserlerinde işlenmesi gereken neredeyse tüm temalara yer vererek her yaşa hitap ettiği gibi her tür okuyucu kesimine de hitap etme başarısı yakalamıştır. Çünkü çocuğa verilmesi gereken her tür kazanım bu eserlerde mevcuttur. Ayrıca çocuğun kişisel gelişimini olumsuz etkileyecek cinsellik, küfür, argo, duygu sömürüsü, yabancı kültürlere ait unsurların gereğinden fazla ön planda tutulması, müstehcen ifadeler, diğ er ırk ya da ulusların kötülenmesi ya da küçümsemesi gibi unsurlar Gülten Dayıoğlu'nun eserlerinde yer almaz.

Eserlerindeki kahramanlar, her şeyi bilen, her şeyi yapabilen, yenilmez, karşı konulamaz kahramanlar değildir.

Gülten Dayıoğlu'nun eserlerini okuyan çocuklar hem toplum hayatı hakkında bilgi sahibi olacak, insan ilişkilerinde nelere dikkat etmesi gerektiği konusunda ipuçları elde edecek, hem de kendisini çizgi filmlerdeki gibi olağanüstü unsurlarla bezeli, renkli, eğlenceli ve eğitici bir ortamın içinde bulacaktır.

Yapılan araştırma neticesinde ulaşılan sonuçlara dayanarak şu önerilerde bulunulabilir:

1- Gülten Dayıoğlu'nun çocuk romanları anne babaların çocuklarına tereddüt etmeden alabilecekleri eserler arasında yer alır. Eğitimciler de Gülten Dayıoğlu'nun eserlerini öğrencilerine tavsiye edebilecekleri gibi, bu eserlerden sınıf ortamında serbest okuma saatlerinde yararlanılabilir ya da ders esnasında öğretmen rehberliğinde kaynak olarak kullanılabilir.

2- Gülten Dayıoğlu'nun eserleri eğitici, öğretici niteliğe sahip eserlerdir. Ders kitaplarında kısaltılarak ya da eserlerin bir bölümü alınarak kullanılabilir. Dil, üslup ve içerik ders kitaplarında kullanılmaya oldukça elverişlidir.

3- Gülten Dayıoğlu'nun eserleri çizgi dizi ya da çizgi film olarak hazırlanabilir veya sinema ortamına uyarlanabilir. Özellikle bilim kurgu eserleri animasyon filmlerine eşsiz senaryolar sunacaktır. Bu şekilde kitap okuma alışkanlığı olmayan kesimde Gülten Dayıoğlu'nun eserlerinden istifade etme imkânı doğacaktır.

4- Kültürel ve ahlakî eğitim sürecinde ve çevre bilinci edinme konusunda Gülten Dayıoğlu'nun eserlerinden yararlanılabilir.

DİZİN

3.1. DOĞA VE EVREN

Bitkiler: PDE.116, 117, 126.

Doğa: G.112, 176.

Doğa kirliliği: G.108; MKG.81.

Doğa sevgisi: G.112; GMB.85; MKG.81.

Doğanın yok olması: G.57, 58, 107, 108; PDE.116, 117.

Hayvanlar

Aslanların öldürülmesi: AP.116.

Fokların avlanması: AP.103.

Hayvanlara verilen zarar: SS.43, 44, 48; AP.124-125.

Hayvanların işbirliği: AP.122, 124, 125.

Pirelerin soyunun tükenmesi: AP.10.

3.2. BİLİM VE TEKNOLOJİ

Bilim adamı: AP.5; ÖE.70, 103, 104, 106, 107, 110, 117, 143, 153; IÇÇ.90.

Bilim ve Teknoloji: G.49; ÖE.156; IÇÇ.90.

Buluşlar: AP.6; ÖE.148, 154, 156; PDE.58; IÇÇ.83, 90, 148; MKG.94, 98.

Deneyle: ÖE.120; MKG.80.

İnternet: G.95.

Televizyon: AP.31; BB.71; GMB.147; YÖ.72, 102.

3.3. DUYGULAR

Acımak: SS.11.

Acımasızlık: AP.55; F.43; DK. 131, 132, 135.

Açgözlülük: AP.118; ÖE.52.

Annelik: GMB.96; İÇÇ.25.

Annesizlik: F.64; DK.12, 50, 132.

Arkadaşlık: YÖ.99; F.98; DK.126; SS.95.

Aşk: MKG.89.

Ayrımcılık: AP.34.

Bencilik: SS.88; 106.

Çaresizlik: F.72, 73, 136; DK.88.

Dürüstlük: G.28; SS.11.

Hoşgörü: DÇO.64; F.99.

İnsanlık: G.61,185; ÖE.60,159; İÇÇ.83, 124.

İyilikseverlik: AP.18, 21; G.81; SS.111.

Kaygı: F.112, 155.

Kendini beğenmişlik: SS.41.

Kıskançlık: SS.66; DÇO.12; İÇÇ.29.

Korku: F.83, DK.125; SS.29, 85; DÇO.102.

Kötülük: SS.80.

Pişmanlık: SS.51.

Özlem: F.112; DK.110, 133, 139, 146.

Yurt özlemi: TUK.150, 151; YÖ.66, 160, 161, 166, 167, 170, 171.

Somurtkanlık: AP.63.

Sevgi: AP.125; BB.11; PDE.15, 48; GMB.58, 67, 82, 142; İÇÇ.89.

Aile sevgisi: DK.11.

Anne sevgisi: DK.12, 50.

Baba sevgisi: F.65, 67; SS.11.

Bitki sevgisi: PDE.14, 118.

Çocuk sevgisi: YÖ.112; İÇÇ.26.

Doğa sevgisi: Bkz. Doğa ve Evren

Evlat sevgisi: BB.14; F.26, 41.

Hayvan sevgisi: SS.15, 56.

Yurt sevgisi: YÖ.170, 171.

Utanaç: PDE.72; SS.49, 63; YÖ.166.

Utangaçlık: F.70.

Yalnızlık: SS.94.

Yardımsızlık: AP.29; G.28, 78; F.10, 102, 104, 111, 153; DK.90; MKG.93.;

3.4. İNSANLAR

Alın teriyle para kazanma: SS.74.

Barış: DÇO.63.

Dayak: AP.20; F.65; DK.132, 134.

Eğitim: BB.63.

Dini eğitim: YÖ.138.

Eğitim yanlıları: YÖ.136, 150.

Kitap okuma: GMB.149.

Okula başlamak: F.139; DK.34; MKG.17.

Okumayı sökmek: BB.64; DK. 75.

Eğlence: BB.77.

Eşitlik:G.66; DÇO.40, 41.

Fakirlik: BB.68; YÖ.109; F.94, 103; DK.88.

Hırsızlık: İÇÇ.8.

İnsan hakları: BB.90.

İnsan öldürme: PDE.72; SS.80; ÖE.93; DÇO.16-21, 74.

Kölelik: ÖE.76, 123.

Kumar: BB.69, 87.

Oyun: F.100; DK.21.

Savaş: AP.13; BB.11, 102; G.51, 170, 183; YÖ. 96, 113, 156; ÖE.89, 111-115, 120-122; DÇO.16-21; İÇÇ.32-33, 80.

Silahlanma: PDE.48; İÇÇ.29-31.

Sorumluluk: BB.66.

Sömürgecilik: AP.100.

Tarihi eser kaçakçılığı: MKG.27, 108.

Zengin-fakir: BB.61; DK.136.

3.5. KÜLTÜR

3.5.1. Milli Kültür

Ad koyma: BB.10.

Al basması: BB.12.

Askere gönderme: F.108.

Batıl inanç (Kara kedi): SS.57.

Bitkisel tedavi (Kocakarı yöntemleri): BB.17; DDK.51, 141.

Büyü-Tılsım: G.148, 157.

Çocuk eğitimi: BB.31.

Deyim: G.54.

Dinî bayram: F.131.

Diş çıkarma: BB.22.

Düğün: DK.36, 40, 41, 44, 55, 58.

El öpme: YÖ.147, 168.

Erkek çocuk isteği: DK.9.

Eski Türklere ait gelenekler: ÖE.137-153.

Gelin-kaynana: BB.31.

İğne oyası: GMB.118.

Kan davası: BB.15, 51.

Köstek kesmek: BB.31.

Kulak deldirme: DK.54.

Mani söyleme: F.129.

Mevlit: F.57.

Millî bayram: YÖ.138, 139; F.155.

Misafirperverlik: BB.14.

Nasreddin Nasrettin Hoca: ÖE.149-152.

Sayışma: DK.20.
 Sütten kesmek: BB.37.
 Tekerleme: DK.25.
 Türklük: YÖ.10-11.
 Türkü: DK.73.
 Yemek: DK.72.
 Yerde yemek yemek: YÖ.135; F.91.

3.5.2. Yabancı kültürler

Domuz: YÖ.149; ÖE.79.
 Eski Mısır'a ait gelenekler: ÖE.78-93.
 Eski Yunan'a ait gelenekler: ÖE.69-78.
 İsa Peygamber: Bkz. Din
 İskit'lere ait gelenekler: ÖE.99.
 Karnaval: YÖ.162.
 Matem: ÖE.82.
 Maya ırkına ait gelenekler: ÖE.132-136.
 Mumyalama: ÖE.66, 82.
 Noel Baba: YÖ.149.
 Noel: YÖ.146.
 Perslilere ait gelenekler: ÖE.101.
 Romalılara ait gelenekler: ÖE.126-132.

3.6. BİLİM KURGU

Ateş yumrusu: PDE.126, 127.
 Atmosfer tarım küresi: İÇÇ.44-47.
 Bitkilerin intikamı: PDE.89.
 Doygu bitkisi: İÇÇ.14-18.

Işın yolları: İÇÇ.94.

İki güneş: PDE.39.

İnsan beyinli goriller: DÇO.68, 69.

Olağanüstü Olaylar: G.21, 30, 36, 60, 62, 187; ÖE.95.

Ölümsüzlük: ÖE.18; DÇO.76.

Üstün özellikli saat: GMB.117.

Yer altı kenti: DÇO.100.

3.7. DİN

Cinler: SS.88, 98.

Din: G.25, 32, 38; PDE.52.

İsa Peygamber: YÖ.148.

Kıyamet: GMB.140.

Namaz: F.115.

Nuh Peygamber: İÇÇ.39-41.

Ölüm: DK.84, 111; G.74; DÇO.36.

Ramazan: F.105, 106, 126.

Teravih: F. 125.

Sahur: F.114.

Oruç: F.115, 122, 123.

3.8. TOPLUM HAYATI

Yaşadığı çevreyi güzelleştirme: PDE.13.

Yasaksız toplum: PDE.64.

Toplumsal dayanışma: PDE.14; YÖ.145.

Gurbet hayatı: YÖ.73, 74, 83, 113, 134, 135, 152.

Köy hayatı: DK.60, 80, 104.

Köyde kış eğlenceleri: F.144; DK.69.

3.9. İLETİŞİM

İlk insanların iletişimi: PDE.52.

Bitkilerle iletişim: PDE.28.

Hayvanlarla iletişim: SS.22, 73; G.45, 54.

Zihinsel iletişim: G.54.

KAYNAKÇA

- Acaroğlu, Türker (1970). *Çocuk Edebiyatımızın Tarihçesi*. Türk Dili, Sayı. 232, s. 242- 244.
- Aldı, Mustafa. *Çocuk Edebiyatında Barış Teması*, Nida Dergisi.
İndirilme Tarihi: 11 Ekim 2009
<http://www.nidadergisi.com/default.asp?sayfa=kultursanatoku&id=117>
- Akın, Mazlum (2009). *Türk Çocuk Edebiyatında Bilim Kurgu*. İstanbul: Bizim Kitaplar Yayınevi.
- Alpay, Meral (1999). *Türkiye’de Çocuk Yayınları*. Cumhuriyet ve Çocuk 2. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları No: 2, s. 91-94.
- Adalı, Oya (1993). *Değişen Çocukluk ve Günümüzde Çocuk Edebiyatı*. Milliyet Sanat, Sayı. 310, s. 11-14.
- Ak, Nilsu (2006). *Aziz Nesin’in Öykü ve Romanlarında Çocuk ve Eğitim Teması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale: On Sekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akyüz, Kenan (1995). *Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri (1860-1923)*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Ateş, Kemal (1998). *Gülten Dayıoğlu’nun Çocuk Romanları*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Atılgan, Şebnem (2005, Mart 25). *Üç Kuşaağı Büyüten Yazar*, Radikal Gazetesi.

İndirilme Tarihi: 21 Şubat 2009

www.radikal.com.tr/ek_haber.php?ek=ktp&haberno=3695

Aytekin, Halil. *Çocuk Edebiyatında Ölüm Teması.*

İndirilme Tarihi: 03 Eylül 2009

www.sosyalbilselcuk.edu.tr/Dergi/20sayı/2020/.../AYTEKİN,/20Halil.pdf

Bizim Market Dergisi (2005, Haziran 13) *Gülten Dayıoğlu Neden Çok Seviliyor?*

İndirilme Tarihi: 18 Şubat 2009

<http://www.haber7.com/haber/20050613/Gulten-Dayioglu-neden-cok-seviliyor.php>

Bolat, Salih (2007). *İletişim ve Edebiyat.* İstanbul: Varlık Yayınları.

Cunbur, Müjgan (1981). *Atatürk ve Millî Kültür.* Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Çaganava, Ana (2006). *Cahit Uçuk'un Çocuk Romanlarında Tema ve Eğitim Öğeleri,* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Çelik Öztürk, Sakine (2008). *Çocuk Edebiyatı.* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.

Çılgın Sınar, Alev (2005). *Çağın Anlatan Bir Çocuk Edebiyatçısı: Gülten Dayıoğlu.* Bursa: Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı.8.

Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı (2005). Ankara: Hece Dergisi. Sayı. 104-105, Ağustos-Eylül.

Dayıoğlu , Gülten (1993). *30 Yıl Çocuklarla Soluk Soluğa (Sanatta Otuzuncu Yıl Armağanı)* (Editör: Altay Kabacalı), İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Dayıoğlu, Gülten (2006). *Akıllı Pireler*. (20. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.

Dayıoğlu, Gülten (2008). *Ben Büyüyünce*. (21. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.

Dayıoğlu, Gülten (2003). *Dört Kardeştiler*. (16. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.

Dayıoğlu, Gülten (2001). *Dünya Çocukların Olsa*. (11. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.

Dayıoğlu, Gülten (2004). *Fadış*. (28. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.

Dayıoğlu, Gülten (2008). *Ganga*. (14. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.

Dayıoğlu, Gülten (2008). *Gökyüzünde Mor Bulutlar*. (19. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.

Dayıoğlu, Gülten (2008). *Işın Çağı Çocukları*. (20. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.

Dayıoğlu, Gülten (2005). *Midos Kartalının Gözleri*. (10. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.

Dayıoğlu, Gülten (2002). *Ölümsüz Ece*. (10. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar, 10. Basım.

Dayıoğlu, Gülten (2000). *Parbat Dağı'nın Esrarı*. (7. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.

Dayıoğlu, Gülten (2007). *Suna'nın Serçeleri*. (22. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.

Dayıoğlu, Gülten (2008). *Tuna'dan Uçan Kuş*. (17. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.

Dayıoğlu, Gülten (2004). *Yurdumu zledim*. (13. Baskı) İstanbul: Altın Kitaplar.

Demir, Fatma (2006). *Muzaffer İzgü'nn öykülerinde ocuk ve Eğitim Teması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. anakkale: On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Doğanay, Fatma (2006). *Tahsin Yücel'in Romanlarının Tema Ve Yapı Bakımından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Emet Kütüphanesi, *Gülten Dayıoğlu'nun Yaşam yks Ve Eserleri*.

İndirilme Tarihi: 24 Mayıs 2009

<http://www.emetkutuphane.com/default.asp?pid=1&lng=1>

Enginün, İnci (1987). *ocuk Edebiyatına Toplu Bir Bakış*. Türk Dili Dergisi, Sayı.400, s. 186-194.

Erdoğan, Yasemin (2008). *Zeynep Cemali'nin öykü ve Romanlarında ocuk ve Eğitim Teması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale: anakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,

Geçgel, Hulusi ve akmak Güleç, Havise (2005). *ocuk Edebiyatı*, Ankara: Kök Yayınları.

Gökşen, E. Naci (1972). *rnekleriyle ocuk Edebiyatımız*. İstanbul: Hikmet Yayınları.

Güleryüz, Hasan (2002). *Yaratıcı ocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Gültekin, Ali (2006). *Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Eğitimi Neden Gerekli?* Varlık, Sayı. 1189, s. 27-29.

Gülten Dayıoğlu'nun resmi İnternet Sitesi

www.gultendayioğlu.com

Gürel, Zeki; Temizyürek, Fahri ve Şahbaz, Kemal (2007). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Öncü Kitap.

Gürses, Onur (2008). *İpek Ongun'un Gençlik Romanları Üzerine Tematik Bir Çalışma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İnneci, Dilek (2009). *Çocuk Edebiyatında Yeni Eğilimler ve Etkileri*, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, IV.Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi.

Kolaç, Emine (2008). *Gülten Dayıoğlu'nun Yurdumu Özledim Romanında Dış Göç Sorununun Çocuk Boyutu*. Uluslararası Türkoloji Araştırmaları Dergisi (International Turkish Studies) , 3 (7), s. 457-479.

Konar, Elif (2006). *Çocuk Gelişimde Kitabın Önemi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu.

Kimseye Sırt Dayamadan Buralara Geldim. (2008, 03 Mayıs). Sabah Gazetesi,

İndirilme Tarihi: 18 Mart 2009

<http://www.arsiv.sabah.com.tr/2008/05/03/gny/haberB1D52D6ACD354B5FB681E1C3D2D0F5E.html>,

Kökçe, Halime (2008, Ağustos 31). *Yüzümdeki Kırışıklıklar Kadar Kitap Yazdım*

İndirilme Tarihi: 18 Şubat 2009

<http://www.stargazete.com/pazar/yuzumdeki-kirisikliklar-kadar-kitap-yazdim-haber124554.htm>

Oğuzkan, A. Ferhan (2000). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Oğuzkan, A. Ferhan (1979). *Dünyada ve Bizde Çocuk Yazınının Gelişmesine Toplu Bir Bakış*. Türk Dili, Sayı.331, s.261-283.

Önel, Feyza (2009). *Gülten Dayıoğlu'nun Romanlarında Çocuklar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Platon (1992). *Devlet* (Çev. S. Eyüboğlu – M. A. Cimcoz). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Sabah Kültür Sanat, (2008, Mart 17) *Fadiş'ten Mo'nun Gizemine*, Ankara İndirilme Tarihi: 24 Mayıs 2009,

<http://arsiv.kultur.sabah.com.tr/2008/03/22/kit97-40110-20080317-401.html>

Sanlı, Seda (2007). *Gülten Dayıoğlu'nun Fadiş Ve Dört Kardeşiler Adlı Öykü Kitaplarının Tümce Anlambilim Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sefercioğlu, Necmeddin (1998). *Çocuk Edebiyatı*. Türk Yurdu. Sayı. 136, s. 37-39.

Sever, Sedat (2003). *Çocuk ve Edebiyat*, Ankara: Tök Yayınları.

Sever, Sedat (2001). *Mo'nun Gizeminin Yazınsal Ve Eğitsel Özellikleri*. Roman Kahramanı Fadiş'in Doğumunun 30. Yılında Türk Çocuk ve Gençlik Romanı Yazarı Gülten Dayıoğlu ve Yazını. Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi.

Serttaş, Gamze (2009). *Türk Kadın Yazarların Öykülerinde Çocuk Ve Çocuk Eğitimi (1950-1970)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sınar, Alev (2006). *Türkiye’de Çocuk Edebiyatı Çalışmaları*. Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi. Sayı.7, s.175-225.

Sınar, Alev (1997). *Hikâye ve Romanımızda Çocuk*. İstanbul: Alfa Yayınları.

Şimşek, Tacettin (2002). *Çocuk Edebiyatı ve Dergiciliği*. İstanbul: Yağmur Dergisi, s.16.

Şirin, Mustafa Ruhi (1987). *Çocuk Edebiyatı Yıllığı*. İstanbul: Gökyüzü Yayınları.

Şirin, Mustafa Ruhi (1994). *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

Temel Britannica Temel Eğitim ve Kültür Ansiklopedisi (1993). *Çocuk Edebiyatı*. Cilt:5, İstanbul: Hürriyet Ofset.

Türkçe Sözlük (2005). (10. Baskı) Ankara: TDK Yayınları.

Yalçın, Alemdar ve Aytaş, Gıyasetin (2003). *Çocuk Edebiyatı*. (2. Baskı) İstanbul: Akçağ Yayınları.